

Årsredovisning

Helår 2017

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning från verksamheternas årsredovisning 2017.....	4
1.1 Regionstyrelsen.....	4
1.2 Hälso- och sjukvårdsstyrelsen.....	5
1.3 Sahlgrenska Universitetssjukhuset.....	5
1.4 NU-sjukvården.....	7
1.5 Södra Älvsborgs Sjukhus.....	8
1.6 Skaraborgs Sjukhus.....	9
1.7 Kungälvssjukhus.....	9
1.8 Frölunda Specialistsjukhus.....	10
1.9 Alingsås lasarett.....	13
1.10 Angereds Närsjukhus.....	14
1.11 Folktandvården.....	15
1.12 Habilitering & Hälsa.....	16
1.13 Närhälsan vårdval.....	17
1.14 Närhälsan Beställd primärvård.....	18
1.15 Göteborgs Hälso- och sjukvårdsnämnd.....	19
1.16 Västra Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	20
1.17 Östra Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	21
1.18 Norra Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	21
1.19 Södra Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	21
1.20 Regionutvecklingsnämnden.....	22
1.21 Naturbruksförvaltningen.....	23
1.22 Turistrådet Västsverige AB.....	25
1.23 Miljönämnden.....	25
1.24 Botaniska trädgården.....	26
1.25 Kulturnämnden.....	26
1.26 Folkhögskolorna.....	27
1.27 Kultur i Väst.....	28
1.28 Västarvet.....	28
1.29 GöteborgsOperan AB.....	29
1.30 Göteborgs Symfoniker AB.....	29
1.31 Film i Väst AB.....	30
1.32 Regionteater Väst AB.....	31
1.33 Kollektivtrafiknämnden.....	31

1.34	Västtrafik AB	32
1.35	Västfastigheter (Fastighetsnämnden)	32
1.36	Hälsan och Stressmedicin.....	33
1.37	Regionservice (Servicenämnden).....	34
1.38	Kommittén för mänskliga rättigheter	35
1.39	Folkhälsokommittén.....	35
1.40	Sahlgrenska I.C.	36
1.41	Patientnämnderna.....	36
1.42	Revisorskollegiet.....	38

1 Sammanfattning från verksamheternas årsredovisning 2017

1.1 Regionstyrelsen

I årsredovisningen sker uppföljning av arbetet utifrån prioriterade mål och fokusområden i regionstyrelsens detaljbudget samt utifrån regionstyrelsens roll som ansvarig för Koncernkontoret.

Tillgängligheten inom den specialiserade vården har under året förbättrats. Arbetet har haft ett genombrott och nu gett ett positivt resultat. Antal väntande över 90 dagar till besök har minskat från 18 000 i december 2016 till 11 000 i december 2017. De planerade volymerna för operationer är nu på en nivå som gör att vårdgarantin ska kunna uppnås vid utgången av 2018. Volymen köpt vård har ökat under året.

I maj beslutades en strategi för omställningen inom hälso- och sjukvården och därefter har hälso- och sjukvårdsstyrelsen beslutat om en handlingsplan för fyra omställningsområden:

- Utveckla den nära vården
- Koncentrera vård för bättre kvalitet och tillgänglighet
- Utveckla digitala vårdformer och tjänster
- Fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Arbetet för att realisera handlingsplanen har startat. Regionstyrelsen har sedan april regelbundet fått en lägesrapport kring utvecklingen inom tillgängligheten samt övriga områden som under 2017 har högsta prioritet, akutmottagningar och akuta flöden, produktivitet, personalomsättning och administrativ förenkling. En koncerngemensam handlingsplan för 2017 har tagits fram och genomförts. Akutsjukhusen har kompletterat med specifika åtgärder per sjukhus.

För att utveckla stödet för övergripande ledning och styrning i hela Västra Götalandsregionen, VGR, har en policy för styrning, kompletterad med vägledning för nämnders och styrelser arbete tagits fram på uppdrag av regionstyrelsen. Därutöver sker ständiga åtgärder för att förbättra och utveckla organisationens arbete. Under året har till exempel inköspolicyn, som beslutades 2016, implementerats för att öka avtalstroheten.

Arbetet med att förbättra arbetsmiljön har varit aktivt under året. Sjukfrånvaron har minskat för VGR som helhet jämfört med 2016.

För regionfullmäktiges möten under året har olika lokaler letats upp och använts då miljöproblem uppkommit i sessionssalen i Vänersborg. Under året har samordning skett av projektarbete med Regionens hus i Göteborg och Regionens hus i Skövde i Projekt Nya Regionens hus.

Det systematiska förbättringsarbetet inom den egna förvaltningen sker genom förvaltningsledningens arbete med en årlig verksamhetsplan med långsiktiga mål, strategier, prioriterade aktiviteter samt mätetal. Ett särskilt chefsutvecklingsprogram har påbörjats under året för att stärka cheferna på Koncernkontoret.

Det ekonomiska utfallet 2017 för regionstyrelsen inklusive regionfullmäktige uppgår till +255,4 mnkr. Överskottet uppkommer framförallt inom tre områden; koncerngemensamma

medel, personalutskottet samt regionstyrelsens anslag för oförutsett och beror till stor del på att delar av budget inte in-tecknats samt vissa åtgärder inte kommit igång fullt ut under året. Koncernkontoret hade i december 2017 1527 nettoårsarbetare.

1.2 Hälso- och sjukvårdsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsstyrelsens årsredovisning för 2017 innehåller uppföljning av de mål, fokusområden och större frågor som hälso- och sjukvårdsstyrelsen arbetat med samt en uppföljning av hälso- och sjukvårdsstyrelsens ekonomi.

Årsredovisningen innehåller även en genomgång av de kontrollmoment som finns med i HSS plan för intern kontroll och säkerhet.

I budget 2017 valde HSS ut de tre av regionfullmäktiges mål som inriktas mot hälso- och sjukvård.

- Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras
- Patientens ställning inom hälso- och sjukvården ska stärkas
- Den medicinska kvaliteten ska öka och den organisatoriska effektiviteten förbättras

Till dessa tre mål kopplas nio fokusområde med tillhörande aktiviteter. Majoriteten av aktiviteterna är klara. Bland de indikatorer som är knuta till målen som ska mäta måluppfyllelsen visar merparten på en positiv utveckling. Under året har mycket gjorts för att VGR ska närma sig målen. Trots en i flera fall positiv utveckling, kan målen inte sägas vara helt uppfyllda. Det har delvis sin förklaring i att målen är komplexa och av långsiktig karaktär.

Bland de aktiviteter som pågått under året kan särskilt nämnas.

- Beslut om handlingsplan för omställningen av hälso- och sjukvården
- Uppstart av närakut på SU/Östra
- Pilotprojekt inom psykiatri med förstärkt första linje vid sex vårdcentraler
- Lyckat breddinförande av Mobil närvård

Ett trendbrott gällande tillgängligheten kan också konstateras med ökad andel patienter som får besök inom 90 dagar samt ökad andel patienter med total genomloppstid inom fyra timmar på akutmottagningarna.

Det ekonomiska utfallet för januari-december uppgår till +- 0 mnkr. Resultatet förutsätter kompensation från moderförvaltningen på 8 mnkr för kostnader för tillgänglighetssatsningen ”brutna tak”.

I årsredovisningen redovisas också vad som skett under 2017 inom Regionalt cancercentrum väst och Registercentrum Västra Götaland eftersom HSS är uppdragsgivare till dessa båda verksamheter.

1.3 Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) har upplevt ännu ett år av stor efterfrågan av vård inom samtliga verksamheter. Vårdproduktionen av öppenvårdsbesök översteg både

budgeterad och föregående års nivå. Däremot understeg antalet slutenvårdstillfällen inom somatik och psykiatri både budgeterad och föregående års nivå. Enligt CMI (Case Mix Index) var varje vårdtillfälle tyngre än både föregående år (4 procent) och jämfört med budget (13,9 procent). Inom öppenvården var CMI oförändrat mot föregående år men låg betydligt över budgeterad nivå (8 procent). Det är en del i en pågående medicinsk utveckling där allt mer vård kan erbjudas i avancerad öppenvård samtidigt som de patienter som är i behov av slutenvård har allt mer avancerade vårdbehov.

Besöken till sjukhusens akutmottagningar var något färre än föregående år, i genomsnitt har 555 personer per dag sökt akutsjukvård, en minskning med 0,8 procent jämfört med föregående år. Under hösten fortsatte det långsiktiga förbättringsarbetet på sjukhusets akutmottagningar. Flera insatser har gjorts och nu införs t.ex. en förstärkt läkarbemanning på eftermiddagar och kvällar på Sahlgrenskaakuten. Ledtiderna har förbättrats.

SU har bedrivit ett intensivt arbete med att öppna fler vårdplatser. Sjukhuset arbetar dessutom aktivt med en övergång från slutenvård till avancerad öppenvård. Utveckling och förbättring av vården sker kontinuerligt inom sjukhuset. Här följer ett urval av medicinska framsteg. Vården av patienter med Hepatit C har förbättrats, genom nya läkemedel. SU har det enda laboratoriet i Norden som kan göra typning av Hepatit C virus (HCV). I somras utsågs klinisk mikrobiologi till nationellt referenslaboratorium med huvudansvar för fem funktioner (Borreliabakterier, Hepatit, Herpes, viral gastroenterit och bakterier hos patienter med Cystisk fibros.) Totalt i världen finns nu fyra patienter som genomgått operationer med hjärnstyrda armproteser (robotarmar), samtliga genomförda inom SU. Avdelningen för Reumatologi och inflammationsforskning vid Sahlgrenska Akademin har av The European League Against Rheumatism (EULAR) utsetts till Center of Excellence in Rheumatology 2017-2022.

I höstas togs en MR-hybridsal och angiorobotsalar samt vanliga operationsalar i det ultramoderna Bild- och InterventionsCentrum (BoIC) i bruk. BoIC kombinerar den senaste bildtekniken med den främsta medicinska kompetensen i landet för att ge invånare i Västra Götalandsregionen (VGR) en bättre, snabbare och säkrare vård. Användningen av MR-hybridsalen fokuseras initialt på hjärntumörkirurgi och förväntas förbättra radikalitet vid denna typ av ingrepp.

En omfattande förändring med anpassning till normtalet av antal medarbetare per chef har genomförts under året. Ett systematiskt arbete med en rad riktade aktiviteter för att kontinuerligt utveckla kompetensförsörjningsprocessen pågår, för att harmonisera med förändrade behov och ekonomiska ramar.

Ledningsgruppsutveckling, duo-coaching (chefsstöd) samt chefsutvecklingsprogram är exempel på aktiviteter för att förbättra karriär- och kompetensutvecklingen. Att implementera karriärutvecklingsmodeller för olika yrkesgrupper har pågått under året. Modellerna tydliggör möjligheten för medarbetaren att utvecklas i sitt yrke. Åtgärder för att möta behovet av specialistkompetens pågår bland annat genom satsningar på utbildningsbefattningar.

Rekrytering och introduktion av nya yrkeskategorier för att nivåstrukturera arbetsuppgifterna i det patientnära arbetet har fortsatt. Goda exempel på workshifting sprids inom sjukhuset.

Antalet nettoårsarbetare ökade med 530 jämfört med föregående år, vilket främst beror på arbetet med workshifting och normtalet. Nya eller utökade uppdrag har inneburit en

volymökning motsvarande ett 140-tal nettoårsarbetare.

Sjukhuset redovisar ett negativt resultat om 326 mnkr (-74 mnkr för 2016), en avvikelse om 2 procent av omsättningen. Trots att SU producerat DRG-poäng och besök utöver beslutade volymer i vårdöverenskommelsen (VÖK) 2017 nådde sjukhuset inte upp till beslutad ersättningsnivå i VÖK 2017 och därmed inte heller i tilläggsöverenskommelsen (TÖK) 2017. Anledningen till avvikelsen är att priserna (exklusive DRG-ersättning) justerades ned inför 2017 som en ambition att överensstämna mer med vårdöverenskommelsen. Högre personalkostnader än budgeterat till följd av svårigheter att rekrytera inom vissa specialiteter, extra satsningar för att rekrytera och behålla medarbetare samt höga övertids- och merkostnader var främsta orsaken till avvikelsen. Till följd av kapacitetsproblem har sjukhuset kraftigt ökade kostnader för köpt vård. Även läkemedelskostnaderna översteg budget delvis beroende på nya behandlingsmetoder.

1.4 NU-sjukvården

- NU-sjukvården redovisar 2017 ett negativt resultat på -35 mnkr, en budgetavvikelse med 0,7 procent. Föregående år uppgick resultatet till -16 mnkr.
- NU-sjukvården levererade vård för över 40 mnkr mer än beställningen i vårdöverenskommelsen.
- I resultatet noteras kraftigt ökade kostnader för egen personal. Dyra lösningar med bemanningsföretag innebar att kostnaderna för bemanningsföretag ökade med 29 procent. De ökade kostnaderna var relaterat till målen att uppnå vårdgarantin.
- Disponibla vårdplatser minskade i genomsnitt med 28 och beläggningsgraden höjdes till knappt 97 procent. Sedan 2016 har beläggningsgraden försämrats något för somatisk vård medan den förbättrats för psykiatrisk vård.
- Jämfört med föregående år minskade vårdtillfällena och ökade besöken i öppenvården framför allt inom område II.
- Internt förbättringsarbete fortsatte under året på akutmottagningen. Det finns nu en tydlig trend med kortare vistelsetider på akutmottagningen.
- Antalet nettoårsarbetare ökade med över 220 personer till totalt 4 561, där sjuksköterskegruppen ökade med 55 och undersköterskegruppen med 53 samt för övrigt (läkare, medicinska sekreterare, farmaceuter, kulturtolkar, projektledare m fl).
- Kompetensförsörjningen för sjukhuset innebär att nya lösningar måste användas. Ett program med uppgiftsväxling pågår, där Regionservice ska leverera servicetjänster för att avlasta vårdpersonalen detta arbete.
- För att underlätta mötet mellan vårdtagare och vårdpersonal och bidra till personcentrerad vård har NU-sjukvården som första sjukhus i landet anställt kulturtolkar. Kulturtolkarna ska kunna språktolka men även överbrygga kulturskillnader mellan patient och personal.
- Mer strukturerat arbetssätt för medicinsk kvalitet, med inrättande av medicinskt råd och anställning av chefsjuksköterska med fokus på omvårdnadsfrågor.
- Ny säkerhets- och beredskapsplan har implementerats under året.
- De regionala psykiatriplanerna har börjat implementeras, personal rekryteras och

utbildas och patienterna har börjat få tillgång till nya vårdformer.

1.5 Södra Älvsborgs Sjukhus

Flera vårdprocesser för ett bättre flöde och ökad kvalitet har under 2017 gett resultat. Det är framförallt sepsisprocessen och arbetet med att minska trycksår på SÄS. Koncernkontorets analys visar att SÄS har bättre medicinska resultat än genomsnittet för VGR och riket.

De av Regionstyrelsen högprioriterade områdena:

- **Tillgänglighet.** Måluppfyllelsen för första besök 90 dagar är 74 procent vilket är fem procentenheter lägre än föregående år. För behandling är måluppfyllelsen 76 procent vilket är två procentenheter lägre än föregående år. Förvaltningens produktion är 0,2 procent lägre än 2016 (sammanvägda prestationer) och 2,3 procent över den av HSN beställda nivån i VÖK 2017. Remissinflödet, justerat för utökade uppdrag och förändringar i registrering, har ökat med 2,6 procent. Därmed ökar väntetiderna trots produktion över HSNs beställning. Koncernkontoret har fått i uppdrag att se på varför remissökningen är större än befolkningstillväxten. SÄS deltar aktivt i VGRs gemensamma system med upphandlade tjänster hos privata vårdgivare för att korta ner köerna.
- **Akutmottagning.** Andel patienter där TVT är mindre än 4 timmar vid besök på akutmottagning (inklusive barnakuten) är ackumulerat t.o.m. december 60,6 procent. Motsvarande förra året var 59,2 procent. Efter införandet av VGR-modellen så har en förbättring skett – framförallt för de patienter som inte behöver inläggning. Hela det akuta flödet har fått ökat ledningsfokus och förbättringar har skett inom flera områden.
- **Ökad produktivitet.** Produktiviteten i form av vad en sammanvägd prestation kostar i utförd tid är ackumulerat 88,8 timmar i år och 87 förra året.
- **Sjukfrånvaro och personalomsättning.** Båda indikatorerna har minskat under året som en följd av flertalet aktiviteter på sjukhuset.

Det ekonomiska resultatet är -71,6 mnkr och 7 mnkr sämre än föregående år. SÄS åtgärdsprogram har i hög grad genomförts. Bruttokostnadsökningen steg under första halvåret till 5,3 procent och planade ut under hösten. (2016: 6,0 procent)

Inför 2018 har budgetprocessen förändrats och förstärks genom att varje chef har ett överenskommet uppdrag 2018 gällande produktion och budget.

SÄS produktion är mitt i en omställning där vårdformerna förändras och effektiviseras, men där ersättningssystemet följer inte med. Det innebär att SÄS utför vården till patienterna på ett bättre sätt, men ersättningen till sjukhuset blir väsentligt lägre än när vården utfördes på traditionellt vis. SÄS har fått viss kompensation av HSN för dessa uteblivna intäkter.

”Snabbfakta”

Ekonomi	Beläggning Soma/Psyk	TVT	Vårdgaranti	Cancer 14 dar	Kvartalen	Sjukfrånvaro	Personalomsättning
Red	Grön	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow

1.6 Skaraborgs Sjukhus

Det ekonomiska resultatet för 2017 uppgår till -11,6 miljoner kronor, vilket är i nivå med under året lämnad prognos. I resultatet ingår intäkter på 65 miljoner kronor som ersättning för produktionsvolymen över vårdöverenskommelsens taknivå, så kallad brutet tak-ersättning.

Den totala produktionsvolymen och produktionsersättningen per december överstiger budgeterade volymer enligt vårdöverenskommelse. Volymer och ersättning enligt brutet tak har uppnåtts för 2017. Tilläggsuppdragen har utförts för besök men inte fullt ut för operation/behandling.

Remissinflödet och antal besök inom öppenvården har varit fortsatt högt medan antal vårdtillfällen inom slutenvården har minskat jämfört med 2016. En minskad slutenvård följer Skaraborgs sjukhus (SkaS) långsiktiga strategi med att utveckla öppna vårdformer som närvård och mobila team inom bland annat palliativ vård och psykiatri. Beläggningsgraden har under året varit i nivå med 2016 trots att antal vårdplatser varit färre än föregående år. Tillfälligt öppnade vårdplatser bemannade med "bemanningssnurror" har påverkat arbetsbelastning och arbetsmiljö negativt. Utökning av antal vårdplatser inom ortopedi har genomförts under hösten vilket minskat antal utlokaliserade patienter.

Måluppfyllelsen för vårdgarantin är 87 procent (besök) respektive 74 procent (operation/behandling). Totalt antal väntande till första besök och operation/behandling har minskat under hösten och är i december färre än i december 2016.

Kompetensförsörjningsfrågan har varit i fokus under hela året. Under 2017 har det genomsnittliga antalet nettoårsarbetare ökat med 80 jämfört med 2016. Ökningen under 2017 finns främst inom gruppen undersköterskor. Sjukfrånvaron har under 2017 i genomsnitt varit 0,5 procentenhet lägre än 2016. Personalomsättningen per december är 12,8 procent, vilket är 0,7 procent högre än 2016.

Arbetet med regionfullmäktiges prioriterade mål och fokusområden har fortsatt under året och många aktiviteter är genomförda med goda resultat inom flera områden, som exempel kan nämnas utvecklingen inom den psykiatriska verksamheten i enlighet med den regionala utvecklingsplanen, arbetet för att förbättra akutvårdkedjan och korta ledtiderna på akutmottagningarna, arbetet med att stärka den nära vården tillsammans med övriga vårdaktörer i Skaraborg, patientsäkerhetsarbetet samt en förbättring av de medicinska kvalitetsindikatorerna.

1.7 Kungälv's sjukhus

Sjukhuset har haft ett ansträngt år då bemanningssvårigheter gjort att vårdplatssituationen varit hårt belastad med alltför många stängda vårdplatser. Detta till trots har sjukhuset klarat att hålla en hög produktion med god tillgänglighet till första besök.

Den medicinska kvaliteten har följts genom uppföljningssystemet "Kvartalen". Trots att sjukhuset inte nådde det mål som satts upp där, har flera goda kvalitetsresultat åstadkommit under året. Ett framåtinriktat utvecklingsarbete har också bedrivits såväl på verksamhetsnivå som sjukhusövergripande. Personcentrerat arbetssätt har i ökad utsträckning kunnat anammas i sjukhusets verksamheter. Patientsäkerhetsarbetet har tagit ett kliv framåt med bl.a.

nystartade patientsäkerhetsronder.

Arbetsmiljön har varit en dominerande fråga inom personalområdet under året, framför allt på grund av det höga trycket på akuten och vårdavdelningarna. Verksamhetsanpassad bemanning för att minska arbetsbelastningen, schemalagd återhämtning för medarbetare och hälsofrämjande ledarskap är exempel på några av de insatser som gjorts.

Antalet anställda på sjukhuset ökade med 73 nettoårsarbetare jämfört med 2016. Ökningen beror bl.a. på att verksamheten utökats med en ny gynekologimottagning och att fler chefer har anställts för att uppfylla målet om att en chef inte ska ha fler än 35 underställda.

Sjukhusets ekonomiska resultat blev -24,9 miljoner kronor, vilket var betydligt sämre än förväntat. Den stora minusposten – som framför allt kommer av mycket höga personalkostnader under årets sista kvartal – innebär att sjukhuset bär med sig ett negativt eget kapital in i 2018.

1.8 Frölunda Specialistsjukhus

Göteborgssjukvården

I samarbete med Göteborgsprojektet rustar vi för framtiden! Ett nytt specialistsjukhus med dagkirurgiskt center kommer att stå klart 2022 vid Högsbo Sjukhus och kommer då att ersätta nuvarande sjukhus lokaler vid Frölunda Torg. Patienten kommer att erbjudas ett brett utbud av olika specialitömråden inom vuxen- och barnsjukvård i toppmoderna lokaler med den senaste utrustningen. Det planeras för ett dagkirurgiskt center med sex operationssalar samt en övervaknings- och uppvakningsenhet. Ett stort fokus kommer att ligga på värdeskapande och personcentrerad vård där patienten är medaktör, hög patientsäkerhet och digitala vårdformer. Visionen för projektet är "Tillsammans för en vård i framkant" - nya specialistsjukhus, en del i utvecklingen av Göteborgssjukvården

I Göteborgsprojektet är vår sjukhusdirektör representant i projektets strategiska styrgrupp. Ytterligare medarbetare är representerade inom olika områden såsom patientsäkerhet, delprojektet dagkirurgiskt centrum, digitalisering, kompetensförsörjning och FoUU och referensgrupp VGR:s utvecklingschefer. Specialistsjukhuset i Högsbo blir en viktig del i utvecklingen av närsjukvården i Göteborg. Det nya sjukhuset planeras att tillsammans med Angereds Närsjukhus och ytterligare ett specialistsjukhus utgöra basen i ett funktionellt sammanhållet närsjukvårdssystem, integrerat med primärvård, akutsjukvård och högspecialiserad vård. Projekt Göteborgssjukvården är en del av Omställning av hälso- och sjukvården i Västra Götaland vars genomförande pågår.

Under våren bildades en grupp vid Frölunda Specialistsjukhus som tillsammans med sjukhusdirektör, verksamhetschefer och medarbetare är representerade i projektet. I november på vår gemensamma utvecklingsdag fick vi en givande och intensiv dag tillsammans med Projekt Göteborgssjukvården. Alla medarbetare på sjukhuset visade på ett mycket stort engagemang. Vid dagens slut krokade sjukhusdirektören Madeleine Andersson och projektledare Henrik Almgren arm för ett fortsatt samarbete framöver. Vi kan nu med kraft säga att vi är och kommer att vara en del av projektet och det fortsatta arbetet inför flytten till det nya sjukhuset på Högsbo. I december träffades work-shopshållarna från projektet och sjukhuset för att tillsammans gå igenom alla goda idéer, tankar, frågor och synpunkter som

uppkom i samband med dagen. Redan nu pågår diskussioner om möjliga utvecklingsprojekt i befintlig verksamhet, i syfte att förbereda oss inför och möta framtidens vård.

Text: Marie Tauson, vårdenhetschef FSS och delprojektledare Göteborgssjukvården.

Inriktningen för Frölunda Specialistsjukhus avseende framtiden är att:

- verksamheten på Frölunda Specialist sjukhus kommer att flyttas över till Högsbo sjukhus kvartal fyra 2022 och vårdverksamheterna kommer att kompletteras både avseende volym och bredd.
- sjukhusets medarbetare kommer inte att behöva söka om sina tjänster, samtliga anställda kommer att ha en anställningstrygghet
- Frölunda Specialistsjukhus kommer successivt att öka bemanning och produktion i enlighet med kommande inriktningsbeslut för att förbereda sjukhuset för betydligt större vårdverksamheter.

Ett flertal medarbetare vid Frölunda Specialistsjukhus är delaktiga i delprojekt inom ramen för projekt Göteborgssjukvården.

Händelser under året

De största utmaningarna under 2017 har varit att ytterligare specialisläkare har valt att lämna sjukhuset inom hud- och ögonsjukvård, ortopedi och anestesi samt att även några operationssköterskor övergått till annan verksamhet. Riskerna finns att sjukhuset även under 2018 kommer att ha dessa utmaningar. Sjukhusets möjligheter att klara överenskomna produktions volymer och tillgängligheten för patienterna har således försämrats under 2017. Dock ses en positiv utveckling vad gäller kompetensförsörjning till ett flertal av sjukhusets mottagningar och enheter inför 2018.

Sjukhuset förändrade öppettiderna under sommaren 2017 med syfte att förbättra tillgängligheten till röntgenundersökningar och för patienter med koppling till standardiserade vårdförlopp (SVF) för maligna melanom. Detta innebar att röntgen och hudmottagningen var öppna hela sommaren. På övriga mottagningar var stängning två veckor istället för tre. Förändrade öppettider var också en del i sjukhusets åtgärdsplan för 2017 som togs fram under hösten 2016. Sjukhuset har under hösten redovisat resultatet av utvärderingen och konstaterar att det bästa utifrån patientsäkerhet, tillgänglighet och produktion samt arbetsmiljö är att sjukhuset sommaren 2018 har stängt två veckor för semester på samtliga enheter.

Antalet röntgenundersökningar har ökat med 30 % jämfört med 2016, vilket är en effekt av ett ökat remissinflöde till röntgen på grund av pågående upphandling inom Västra Götalandsregionen av extern leverantör av radiologiska undersökningar

Arbete har pågått hela året kring samverkan med externa operatörer från bland annat Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) och Folktandvården för att optimera resursanvändningen på sjukhusets operation och övervaknings/vårdenhet. Sjukhuset diskuterar med verksamhetsföreträdare på SU om ytterligare samverkan kring tillgänglighet.

Sjukhusets smärtmottagning saknar läkarbemanning sedan augusti och annonseringen som gjordes gav inget resultat. Sjukhuset har under hösten samverkat med läkare på Angereds Närsjukhus avseende bland annat remissbedömning. Diskussioner har under 2017 pågått

mellan Frölunda Specialistsjukhus, Kungälv's sjukhus, Angereds Närsjukhus och Alingsås lasarett med målsättningen att skapa en mer sammanhållen och mer jämlik smärtvård för patienter med långvarig smärta. Beslutsunderlag är under framtagande.

Under hösten har en ny ledningsorganisation tagit form på sjukhuset. Två områden med vardera en verksamhetschef har inrättats, vilket är mycket positivt för utvecklingen då den ger bättre förutsättningar för ett mer närvarande ledarskap samt förbättrad och ökad kommunikation. Förändringen har inneburit ett nytt arbetssätt för sjukhusets ledningsgrupp med fokus på bland annat sjukhusets ledningsprocesser såsom budget, verksamhetsplan och uppföljningsarbete samt sjukhusövergripande patientsäkerhetsarbete

Patientsäkerhet

Sjukhuset har sedan länge ett hälsofrämjande och personcentrerat förhållningssätt.

Ledningsgruppen har beslutat om en handlingsplan för ett personcentrerat arbetssättet 2017-2018. Ett första steg som påbörjats är en utbildningsinsats riktad till första linjens chefer samt verksamhetschef i hälsofrämjande och personcentrerat ledarskap.

Sjukhuset fortsätter sitt arbete med att systematiskt kartlägga patienters och närståendes synpunkter på vården. Nära dialog förs med de patienter som inkommer med klagomål och patienterna involveras i aktuella händelseanalyser.

Sjukhuset kommer att fortsätta utveckla värdeskapande vårdprocesser med syfte att förbättra medicinska resultat, patientsäkerhet och organisatorisk effektivitet. Målet för sjukhuset har under året varit att förbättra sjukhusets resultat i samtliga obligatoriska kvalitetsregister och uppfylla de enhetspecifika utfallsmått som tagits fram.

Resultat av det arbete som sker på sjukhuset kring kvalitet, patientsäkerhet och personcentrering avspeglas i de analyser som VGR presenterat i verksamhetsanalys 2017, där sjukhusets resultat är bättre än övriga förvaltningar oavsett analysmetod.

Medarbetarna

Kompetensförsörjning var en prioriterad fråga under hela 2017 och kommer fortsättningsvis att prioriteras under 2018. Sjukhuset märker fortfarande av effekterna av den omställning av vårduppgifter som genomfördes inför 2016 inom ortopedi och ögonsjukvård.

Sjukhuset fortsätter med att arbeta för att bli en attraktiv arbetsplats och har under året fortsatt arbetet med olika kompetensförsörjnings- och arbetsmiljöinsatser. Målsättningen är att skapa arbetsglädje och framtidstro för att kunna behålla, utveckla och rekrytera kompetens och därigenom minska personalomsättningen.

Den ackumulerade sjukfrånvaron i december 2017 ligger på 6,2 procent jämfört med samma period föregående år, då den låg på 6,1 %. Trenden per månad visar fortsatt minskad sjukfrånvaro.

Ekonomiskt resultat

Frölunda Specialistsjukhus redovisar 2017 ett resultat på -2,6 mnkr, vilket är -2,5 mnkr sämre än budget exklusive utnyttjande av eget kapital. Resultatet har påverkats av att sjukhuset haft utmaningar att leverera överenskomna produktionsvolymerna på grund av läkarvakanser och frånvaro. Ytterligare faktorer som påverkat produktionen under 2017 var införandet av det regiongemensamma operationsplaneringssystemet Orbit och införandet av den nya versionen

av vårdinformationssystemet ELVIS samt vakanser bland operationssjuksköterskor. Sjukhuset arbetar utifrån beslutad åtgärdsplan och rapporterar kontinuerligt till styrelsen.

Fastigheten

Säkerheten och statusen på sjukhusets lokaler har under året ytterligare förbättrats. Frölunda Specialistsjukhus har avtal med Västfastigheter för löpande service och underhåll, vilket medför en god samverkan och en uppgraderad service till sjukhuset.

Upprustning och översyn av sjukhusets lokaler pågår fortlöpande för att garantera god patientsäkerhet, tillförsäkra en god arbetsmiljö samt en god tillgänglighet för patienter med funktionshinder i sjukhusets lokaler.

1.9 Alingsås lasarett

De tre största utmaningarna för sjukhuset har under året varit:

- beläggning och vårdproduktion, särskilt inom opererande verksamhet avseende vårdproduktion
- ekonomisk obalans inkluderande ökad bruttokostnadsutveckling
- kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Ytterligare en stor utmaning har varit om- och nybyggnationen som börjar bli mer konkret, både byggprojektet och verksamhetsutvecklingsprojektet som är kopplat till detta. Stor utmaning med evakueringar och delar av verksamhet i provisoriska avdelningar.

Verksamhet

Tillgängligheten avseende garantin om 90 dagars väntetid uppgår för december till 80 procent för första läkarbesök. Byte av operationssystem innebär att tillgänglighetsdata avseende behandlingar för december inte kan redovisas, utfallet för november uppgick till 71 procent. Vårdgarantin för besök vid välgrundad misstanke om cancer uppnås till 100 procent.

Akutmottagningens måttal för 2017 avseende tid till läkare (TTL) är 55 procent och för total vistelsetid (TVT) 85 procent. Ackumulerat utfall för december avseende TVT är 69 procent och för TTL 53 procent.

Produktion

Remissinflödet har för år 2017 fortsatt att öka vilket innebär en tillströmning på 6,4 procent jämfört med föregående år. Antalet läkarbesök inom öppenvården ligger på motsvarande nivå som föregående år, medan en ökning på 13 procent ses avseende sjukvårdande behandlingar. För slutenvården ses en minskning av antalet vårdtillfällen med 1,1 procent och antalet vård dagar minskar med 3,1 procent. Beläggningsgraden uppgick för år 2017 i medeltal till 93,7 procent att jämföra med 95,4 procent föregående år. Variation finns mellan verksamhetsområdena.

Personal

Antalet anställda i december var 767 vilket är 13 fler än föregående år. Nettoårsarbetare var 602 och 29 fler. Utvecklingen under hösten har varit svagt nedåtgående, trots att rekrytering samtidigt pågått till följd av tidigare under året tagna beslut att utöka BMS, den interna bemanningsservicen, antalet ST-block samt att öppna 5 ytterligare vårdplatser.

Sjukfrånvaron är till och med december 7,5 procent att jämföra med 8,9 procent föregående

år. Årets utfall har legat lägre än 2016 hela året.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet för år 2017 uppgår till -15,4 mnkr, vilket är 7,9 sämre än föregående år. Intäkterna överstiger budget med 20,2 mnkr vilket motsvarar 3,2 procent och beror på utfallet av tilläggsöverenskommelsen. Kostnaderna överskrider budget med 35,6 mnkr eller 5,7 procent. Bruttokostnadsutvecklingen mätt i rullande tolv månadersuppföljning uppgår till 6,4 procent för helåret.

Trots intäktsförstärkningen via TÖK är resultatet negativt då kostnaderna för personal inte minskat i förväntad omfattning under hösten. Kostnader för evakuering av verksamhet i samband med om- och nybyggnationen har ökat mer än beräknat och påverkat negativt.

1.10 Angereds Närsjukhus

Angereds Närsjukhus (ANS) har upprättat årsredovisning i enlighet med regional anvisning.

ANS har för 2017 haft en positiv utveckling. Antalet remisser har ökat med 9 procent. Antalet läkarbesök har ökat med 2 procent, dock i lägre omfattning än vad som planerats. 7 procent fler unika individer har givits vård vid ANS under 2017. Mål i samband med utökade uppdrag har uppnåtts och operationsvolymerna har ökat kraftigt. Antalet övriga besök har minskat utifrån förbättrade registreringsrutiner. Både antal och andel uteblivande besök fortsätter att minska, vilket bidrar till ökad produktivitet. Telefonbesök som ersätter fysiskt besök har ökat med 14 procent, vilket bidrar till kontinuitet och effektivitet gentemot patient.

Tillgängligheten för besök är mycket god medan den för behandling är sämre. 97 procent får besök inom 90 dagar, medan 48 procent ges behandling inom 90 dagar. Bakomliggande orsaker till försämrad tillgänglighet för behandling har varit vakanser och problem med överföring av data från operationsplaneringssystem. Regional hjälp har fått med andra vårdgivare samtidigt som analys pågår för att identifiera och eliminera systembrister som påverkar tillgänglighetsstatistiken negativt.

Folkhälsoarbetet har fortlöpt i enlighet med vad som planerats. 153 möten på organisations- och befolkningsnivå har ägt rum kopplat till folkhälsomålen.

Under året har en revision skett av ANS forskningsplattform. Detta har medfört en tydligare riktning och struktur för vilka forskningsområden som skall prioriteras vid ANS.

Utifrån miljömål har resandet med inrikesflyg minskat med 85 procent och antal kilometer med bil har minskat med 29 procent. ANS uppfyller regionens miljömål väl.

ANS arbete med Mänskliga rättigheter har positivt uppmärksammats vid den spridningskonferens som VGR anordnade under hösten.

Antalet nettoårsarbetare uppgår till 296, vilket är en ökning med 29 jämfört med föregående år. Ökningen har bidragit till att ökad tillgänglighet och ökad produktion.

Sjukfrånvaron har ökat från 5,6 procent till 6,3 procent, men ligger lägre än VGR.

Långtidsjukfrånvaron har dock sjunkande trend sista kvartalet 2017.

Det ekonomiska resultatet uppgår till 126 Tkr och har följt angivna prognoser redovisade per mars och augusti. ANS har ett upparbetat eget kapital om 4,4 Mnkr.

1.11 Folktandvården

Götalandsregionen. Folktandvården utgår från regionfullmäktiges budget och den gemensamma visionen för Västra Götaland "Det Goda Livet". Regionfullmäktiges budget innehåller bland annat

- Utmaningar
- Strategiska mål
- Prioriterade mål 2017-2019
- Fokusområden 2017

Dessa har diskuterats i Tandvårdsstyrelsen vid seminarium i maj 2016 och tolkats i processen med affärsplanen för 2017 och genom styrelsens beslut. Regionfullmäktiges strategiska mål, prioriterade mål och fokusområden som bedömts vara aktuella för Folktandvården har antingen vägts in i Folktandvårdens långsiktiga mål eller prioriterade aktiviteter för 2017.

1 Folktandvårdens vision och strategiska arbete

Folktandvårdens vision "Frisk i munnen hela livet" tar utgångspunkt i Västra Götalandsregionens vision "Det goda livet - med särskilt fokus på hälsa". **Frisk i munnen** innebär att vi ska arbeta för att våra patienter ska uppnå och behålla god munhälsa. **Hela livet** innebär att vi ska finnas till för alla, från den yngste till den äldste, från den som är frisk till den som är svårt sjuk, med god tillgänglighet i hela Västra Götaland. Visionen har kompletteras med ambitionen att Folktandvården ska **bidra till ökad allmän hälsa** i Västra Götaland.

Arbetet mot visionen är långsiktigt. Vision, mål, strategier och affärsplan hanteras i en process där alla i organisationen involveras, från medarbetare till tandvårdsstyrelse. Utvecklingsdagar för all personal, klinikledningsdagar och tandvårdsstyrelsens seminarier är exempel på aktiviteter som resulterar i en gemensam affärsplan och klinikkontrakt för kommande år. Aktiviteterna genomförs under mars till oktober i syfte att skapa gemensam förståelse för mål och strategier och följa hur verksamheten utvecklas.

Folktandvården använder systematisk omvärldsanalys för att bedöma vad som händer i omvärlden och analysera trender för att utveckla och kvalitetssäkra våra gemensamma strategier. Prioriterat är att vården ska vara hälsostyrd. Vi ska sträva efter en resurseffektiv vård i väldefinierade processer och vården ska vara kunskapsbaserad.

I stort når Folktandvården de mål som satts upp för verksamheten 2017, vilket är särskilt värt att uppmärksamma i en period med en bekymmersam bemanningssituation. Kommentarer per långsiktigt mål:

Friskare patienter

God måluppfyllelse inom förebyggande insatser och behandling. Målet för frisktandvårdsavtal och systematiskt förbättringsarbete nås. Andel friska patienter: 57 procent (som 2016). Under året har en satsning på samverkan med övrig hälso- och sjukvård påbörjats, vilket resulterat i att Folktandvården har representanter i ett stort antal samverkansgrupper.

Rätt kompetens och bemanning

Ett positivt resultat under 2017 är ökat antal ambassadörer bland Folktandvårdens anställda. I årets medarbetarenkät uppgav 81 procent att de rekommenderar Västra Götalandsregionen som arbetsgivare, vilket överträffade det uppsatta målet med 4 procent. Dessutom uppgav 78 procent av medarbetarna att de aldrig, sällan eller endast då och då upplever stress i arbetet, vilket innebär att det uppsatta målet på 77 procent nåddes. Bemanningssituationen är dock Folktandvårdens största utmaning för närvarande, med bemanningsbrist samt en ökande personalomsättning sedan 2016. Högst personalomsättning har gruppen unga tandläkare på kliniker i landsort och mindre städer, men ökningen ses även bland tandhygienister och tandsköterskor.

Ökad marknadsandel

Folktandvårdens marknadsandel kvarstår på 52 procent sedan 2016. Nöjd kund-index i 2017 års kundenkät ligger på ungefär samma höga värde (85) som vid mätningen 2015. Mot bakgrund av det besvärliga bemanningsläget, fokuserar verksamheten på att säkra en hög tillgänglighet för patienter med akuta behov och andra prioriterade grupper. Tillgängligheten för oprioriterade patientgrupper har stabiliserats något under 2017, men når fortfarande inte upp till satta mål.

Ledande universitetstandvård

Under 2017 har tandvårdsstyrelsens utökade reglemente inom Universitetsklinikernas uppdrag, bland annat medfört metodutveckling av ökad kunskapsspridning inom odontologi. Under året har även Folktandvårdens innovationsverksamhet utvecklats.

Hållbart utvecklingsutrymme

Folktandvården har en fortsatt stabil ekonomisk utveckling med ett resultat om 35,5 mnkr efter att koncernbidrag till ägaren levererats. Andelen kliniker med positivt resultat har dock minskat från 82 procent 2016 till 73 procent 2017 av olika skäl, vilket särskilt uppmärksammas inför 2018.

1.12 Habilitering & Hälsa

- Tillgängligheten till verksamheterna är fortsatt hög.
- Ekonomiskt är förvaltningen i balans och årets resultat ligger i nivå med budget.
- Habilitering & Hälsa har på uppdrag från Socialdepartementet lett översynen av landstingens ansvar för tolktjänsten.
- Kompetensförsörjningen inom många yrkesgrupper är problematisk. Orsaken är framför allt en brist på tillgång.
- Sjukfrånvaron är fortsatt hög men har minskat gentemot 2016. En stor andel av långtidssjukskrivningarna bottnar i en psykisk ohälsa. I samarbete med Hälsan och arbetslivet pågår olika åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och därmed hälsan.
- Beslut har fattats av HSS kring flera viktiga RMR som rör habiliteringens målgrupper. En implementering av dessa har påbörjats, men för att uppnå avsikten med ansvarsfördelningen kring RMR vuxna med funktionsnedsättningar kommer det att krävas ökade resurser till vuxenhabiliteringen.

- En revidering av prioriteringsordningen för tolkverksamheten pågår i samverkan med brukarorganisationerna.
- En översyn av förvaltningens organisation och styrning har genomförts av ett extern konsult. Analys och strategier har presenteras i juni, en handlingsplan för fortsatt arbete är framtagen och genomförande pågår.
- En ökning av kostnaden för barnhjälpmedel har skett, då det blivit en prisjustering hos Hjälpmiddelscentralen. En upphandling av hörselhjälpmedel har slutförts då nuvarande avtal går ut första kvartalet 2018. Kostnadsutvecklingen inom hjälpmedelsområdet är därför extra viktigt att följa.

1.13 Närhälsan vårdval

- Närhälsan driver 104 vårdcentraler, 112 barnavårdscentraler, 21 jourcentraler och 65 rehabmottagningar.
- I slutet av året startade Närhälsan Online, en digital mottagning för nybesök till läkare.
- Närhälsan har 92 procents telefontillgänglighet. Vi ligger nu bättre till än det privata kollektivet och högt över riksgenomsnittet.
- För tid till läkare inom sju dagar ligger Närhälsan fortsatt stabilt på 91-92%.
- I årets kundenkät förbättrades resultatet i alla dimensioner. 92% av vårdcentralbesökarna var nöjda med sitt besök och 98 procent var nöjda med besökt på rehabmottagningen.
- Den totala produktionen har ökat med totalt ca 121 000 besök, eller 3,6%, jämfört med 2017. 100 000 (+3,9%) av dessa är på vårdcentral och 21 000 (+2,6%) besök är inom rehab. Största delen av vårdcentralernas ökning hänförs till extern provtagning och ny rutin.
- Närhälsans vårdcentraler hade vid årsskiftet 980 000 listade patienter vilket är något fler än 2016. Närhälsan har trots detta minskat sin marknadsandel till 58,1% (2016: 58,8%) till följd av en ökad befolkning i regionen. Målet i Närhälsans marknads- och etableringsstrategi om 60% marknadsandel innebär att antalet listade bör öka med drygt 20 000 listade årligen
- Antalet nettoårsarbetare inom vårdcentral har ökat med 155 till 3023. Anledningarna är bl a ett ökat uppdrag vad gäller vårdplanering kopplat till en säker utskrivning från sjukhus, ett ökat fokus på hembesök samt uppgiftsväxling till exempelvis undersköterskor.
- Inom rehab har antalet årsarbetare ökat med 36 till 666. Detta är i huvudsak kopplat till ökad produktion
- Primärvårdsstyrelsen totalt visar för 2017 ett resultat på +26,0 mnkr, vilket utgör 0,6 % av omsättningen. Resultatet är bättre än budgeten för 2017 som var på +3 mnkr och 7,8 mnkr sämre än 2016 års resultat. Resultatet för 2017 före avkastningskravet till ägaren på 25 mnkr uppgår till 51 mnkr, vilket utgör 1,1 % av omsättningen.
- Vårdcentralerna visar för helåret 2017 ett resultat på +10,4 mnkr. Resultatet är bättre än 2017 års budget på +2,0 mnkr och 7 mnkr sämre än 2016 års resultat.
- Rehab visar för helåret 2017 ett resultat på +15,2 mnkr. Resultatet är bättre än 2017

års budget som var på +1,0 mnkr och 1,2 mnkr sämre än 2016 års resultat. Den ökade produktionen har inneburit att resultatet överträffat budgeten.

- Vi har under året haft stort fokus på att alla enheter ska ha en ekonomi i balans. Alla enheter med prognostiserat underskott har haft krav på sig att ta fram handlingsplan med åtgärder i syfte att få en ekonomi i balans. Primärvårdsstyrelsen följer noga utvecklingen för samtliga vårdcentraler.

1.14 Närhälsan Beställd primärvård

- Styrelsen för beställd primärvård ansvarar för 1177 Vårdguiden på telefon, hjälpmedelsenheten, centrala barnhälsovårdsteamet och psykologenheten för mödra- och barnhälsovård i Västra Götalandsregionen.
- Övriga verksamheter inom styrelsens ansvarsområden finns i delar av VGR och är bland annat: ungdomsmottagningar, gynekologi, barn- och ungdomsmedicin, kris- och traumaenhet, vårdcentral för hemlösa, resursenhet för flyktingar och kompetenscentrum för våld i nära relationer.
- Under hösten 2017 startades den regiongemensamma dietistenheten och Närakuten på Östra Sjukhuset. Samtidigt byggdes osteoporosmottagningen i Backa och Sjukvårdens larmcentral upp för start.
- Produktionen har totalt ökat med cirka 8 %, vilket motsvarar 42 000 besök. Ett utökat uppdrag, fler nettoårsarbetare och uppgiftsväxling har medverkat till en ökad produktion.
- Närhälsans specialistmottagningar klarar vårdgarantin om 90 dagar till 89-100%.
- VGR 1177 har förbättrat sin samtalsstatistik något sedan 2016. Det är en viss förbättring gentemot riksgenomsnittet i antal besvarade samtal och medelsvarstid, men är långt ifrån de nationella målen, vilka få landsting når upp till.
- Kundenkäten besvarades av cirka 4 000 patienter som besökte barnmorskemottagning, barn- och ungdomsmedicinsk mottagning, gynekologmottagning och mödra- barnhälsovårdens psykologmottagning. Den största enskilda förbättringen från 2016 var upplevelsen av hur lätt det var att komma i kontakt med mottagningarna.
- Barnmorskorna fick 99% i kundnöjdhet och gynekologmottagningar och barn- och ungdomsmedicinsk mottagningar fick 97%.
- Antal anställda nettoårsarbetare uppgår till 1130 vilket är en ökning med 53 (exkl. organisatorisk flytt av central administration). Orsaken till denna ökning beror huvudsakligen på de nya uppdrag som tillkommit under hösten 2017.
- Närhälsan beställd primärvård redovisar för 2017 ett resultat på 7,7 mnkr, vilket är 7,7 mnkr bättre jämfört med budget. Resultatet för motsvarande period 2016 var 7,5 mnkr. Verksamhetens omsättning uppgick till 1 254 mnkr.
- Det positiva resultatet beror bland annat på större intäkter än beräknat avseende statsbidrag och beställningar samt lägre personalkostnader på grund av att vissa verksamheter haft personalvakanser under delar av året.

1.15 Göteborgs Hälso- och sjukvårdsnämnd

Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd har ett befolkningsansvar inom sitt geografiska område, och träffar överenskommelser med utförare av vårdtjänster och vårdavtal. Nämndens ansvar innehåller beställning till flera sjukhus, exempelvis Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

En viktig utgångspunkt är att sjukvården ska vara jämlik, jämställd och likvärdig, och ges först till de som har störst behov.

Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd redovisar ett positivt resultat för 2017 på 19,4 miljoner kronor. Resultatförbättringen förklaras främst av att Sahlgrenska Universitetssjukhuset inte nått sitt ersättningstak. I samband med delårsrapport augusti beslutade nämnden att tillskjuta det då prognostiserade överskottet på 30 miljoner kronor till Sahlgrenska Universitetssjukhuset för riktade satsningar.

Konsumtionen av somatisk slutenvård vid sjukhusen är lägre än föregående år. Antalet kontakter med den somatiska öppenvården är däremot högre, vilket är en önskad utveckling. Inom psykiatri ökar konsumtionen. Befolkningens konsumtion av digitala kontakter ökar. Antalet konsumerade besök är betydligt fler än föregående år inom primärvården, och konsumtionen av besök inom Vårdval Rehab har fortsatt att öka.

I samtliga vårdöverenskommelser som nämnden tecknat med utförare för 2017 ingår ett ansvar för utförarna av vården att efterleva vårdgarantin. Flera utförare har svårigheter att uppfylla de krav som ställs.

Uppföljningsseminarier har genomförts vid flera tillfällen under året, där utförare redovisat hur de i sina verksamheter arbetar utifrån nämndens mål- och inriktningsdokument.

Tillgängligheten på akutmottagningarna följs upp genom måluppfyllelsen avseende total väntetid (högst fyra timmar). Vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset var måluppfyllelsen 64 procent per december.

För att vården ska fungera för hela befolkningen behöver samarbetet mellan kommun, primärvård och sjukhusvård utvecklas och fördjupas. Utifrån sin kommunikationsplan har nämnden genomfört åtskilliga aktiviteter, exempelvis samverkan och dialogtillfällen med Göteborgs Stads stadsdelsnämnder och kommunledningen, folkhälsoråd, pensionärsråd och patientföreningar.

Aktiviteter har påbörjats för ett aktivt arbete inom ramen för Kraftsamling fullföljda studier, med utgångspunkt i Handlingsplanen fullföljda studier.

Nämnden har tecknat ett samverkansavtal med Göteborgs stadsdelar om familjecentraler och ett familjecentrerat arbetssätt. Avtalet reglerar bland annat en gemensamt finansierad koordinator/samordnare som ska driva arbetet i stadsdelen.

Inledning till årsredovisning

Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnds verksamhet och resultat följs upp löpande under året, såväl i skriftlig form som i dialogmöten och seminarier med utförare. Den slutliga uppföljningen av nämndens mål och avtal redovisas årligen, i årsredovisning samt ett kompletterande beställarbokslut.

Den hälso- och sjukvård som bedrivs på uppdrag av Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd följs upp med utgångspunkt i nämndens mål- och inriktningsdokument 2017. En betydande del av uppföljningen sker enligt de uppföljningsplaner som är kopplade till vårdöverenskommelser som nämnden slutit med utförare.

Numreringen i delårsrapporten är kopplad till en regiongemensam mall, där alla Västra Götalandsregionens verksamheter ingår. I denna redovisning återfinns endast de avsnitt och mål som är relevanta för Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd, varför många avsnittsnummer saknas.

1.16 Västra Hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämndens mål är att alla vårdgivare, var och en för sig och tillsammans, ska bidra till en god samverkan för att ge en sammanhållen vård och omsorg av de som har behov av insatser från flera parter. I första hand avses en väl fungerande samverkan mellan region och kommun. SIMBA-teamen har under året fortsatt att utvecklas i positiv riktning med högt inflöde av ärenden (totalt 316 besök). Nämnden har under året fört en aktiv dialog med kommunerna i området om framför allt integrerade insatser vid missbruk och beroende. Nämnden konstaterar att samtliga kommuner i nämndområdet nu har en familjecentral. Nämnden konstaterar även att andelen öppenvård ökar inom både somatisk och psykiatrisk vård, vilket är en önskad utveckling. När det gäller tillgängligheten till akutmottagningarna ligger samtliga sjukhus inom nämndens upptagningsområde fortfarande långt från regionens mål om mindre än fyra timmars vistelsetid för 90 procent av patienterna, även om en förbättring har skett under 2017.

Nämnden redovisar för 2017 ett negativt resultat på -2,5 mnkr, vilket motsvarar en budgetavvikelse på 0,04 procent. Per augusti hade nämnden ett prognosticerat negativt resultat för året på -25 mnkr. Förklaringen till det förbättrade resultatet jämfört med prognos förklaras främst av:

- Lägre kostnader för länssjukvård där Sahlgrenska Universitetssjukhuset inte når ersättningstak.
- Lägre kostnader för privata specialister
- Större avdrag hos VC för utomregionala besök
- Återbetalning hjälpmedel

Det ekonomiska resultatet under 2017 visar på en avmattning av den negativa trend som varit hittills under mandatperioden. Det kvarstår dock en stor osäkerhet kring den fortsatta kostnadsutvecklingen, inte minst då flera av förklaringsfaktorerna i nuläget måste betraktas vara av engångskaraktär och dessutom svåra för nämnden att såväl påverka som förutse. Västra hälso- och sjukvårdsnämnden har inte heller nått en budget i balans för 2018.

Västra hälso- och sjukvårdsnämnden hade inför 2017 ett ingående negativt eget kapital som enligt regelverk avseende bokslutsdispositioner, RF 2004-02-03, § 10, ska återställas senast inom 3 år efter aktuellt bokslutsår, det vill säga 2019. Nämnden har således ingen ekonomisk buffert i form av eget kapital för att möta negativa budgetavvikelser av temporär karaktär. Det innebär att nämndens utgående negativa kapital för 2017, inkluderat årets negativa resultat om 2,5 mnkr, uppgår till -19,8 mnkr.

Västra hälso- och sjukvårdsnämnden har under året tagit den ekonomiska situationen på största allvar. Något som vid åtskilliga tillfällen framförts till regionstyrelsen i samband med delårsrapport samt även till revisionen. I den kompletteringsbudget som regionfullmäktige beslutat, RF 2017-11-21 § 181, konstateras att västra hälso- och sjukvårdsnämnden ”har ett strukturellt underskott i sin budget och att nämnden har ett behov om cirka 65 mnkr för att nå balans 2018”.

Nämnden noterar att regionstyrelsen den 7 november 2017 i samband med behandlingen av kompletteringsbudgeten beslutade att regiondirektören får i uppdrag att analysera de faktorer, kostnader med mera som ligger bakom västra hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomiska obalanser och återkomma med förslag till åtgärder.

1.17 Östra Hälso- och sjukvårdsnämnden

Östra hälso- och sjukvårdsnämnden har i oktober tagit beslut om vårdöverenskommelser med regionens utförare enligt regionfullmäktiges beslut. Nämnden har under 2017 haft dialogmöten med samtliga kommuner, pensionärsråd och brukarorganisationer. Vidare har nämnden träffat samtliga utförarstyrelser, folkhälsokommittén och kommittén för mänskliga rättigheter.

Nämnden arbetar aktivt med dialog och samverkan inom olika områden. För att skapa en sömlös vård och förbättra samverkan mellan vårdgivare finns olika politiska styrgrupper till för vårdssamverkan, psykiatri, folkhälsa och utvecklingsprojekt inom omställningen. Omställningen av hälso- och sjukvården är vägledande för arbetet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har utsett UNF Skaraborg (Ungdomens Nykterhetsförbund) till vinnare av 2017 års folkhälsopris. Motiveringen var: ”Trivselgerillan ger ungdomar en möjlighet att tillsammans skapa egna aktiviteter, utveckla ledarskap och samarbete utan alkohol och andra droger. Trivselgerillan lägger på ett enkelt och handfast sätt grunden för kunskap om demokratifrågor och inspirerar ungdomar till att ta ett eget initiativ till en mer hälsofrämjande fritid.”

Nämnden har arbetat utifrån en kommunikationsplan som gäller för hela mandatperioden samt en handlingsplan för kommunikation under perioden 2017-2018. En arbetsgrupp med deltagare från samtliga partier har tagit fram aktiviteter inom medborgardialog kopplade till handlingsplanen. Under året har sju medborgardialoger genomförts.

Östra hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar för 2017 ett positivt resultat på 4,9 mnkr. Den största positiva avvikelserna finns på region- och rikssjukvård som är 13,6 mnkr under budget. De största negativa avvikelserna har sjukhus i regionen och utomregional länsjukvård på 8,5 mnkr respektive 6,8 mnkr över budget.

1.18 Norra Hälso- och sjukvårdsnämnden

-

1.19 Södra Hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämndens uppdrag är att företräda befolkningen och att verka för en god hälsa och vård på

lika villkor. Södra hälso- och sjukvårdsnämnden har valt att 2017 särskilt fokusera på att förbättra tillgängligheten och på att få en väl fungerande nära vård med samverkan mellan kommun, primärvård och specialistvård.

Tillgängligheten till den specialiserade hälso- och sjukvården är en av de största utmaningarna för södra hälso- och sjukvårdsnämnden och för utförarna av hälso- och sjukvård i södra Älvsborg. Tillgängligheten har inte förbättrats under 2017.

Södra hälso- och sjukvårdsnämnden har under 2017 gjort insatser för att bidra till fullföljda studier. Kommunerna har getts möjlighet att ansöka om medel för att främja insatser som handlar om rörelseaktivitet på schemat varje dag för att ge ökade förutsättningar för kognitiv utveckling/språkutveckling. Nämnden arrangerade under hösten konferensen ”Tidiga insatser för fullföljda studier” på vilken ett hundratal personer från regionens egna verksamheter och från kommunerna i området deltog. Nämnden har också gjort ett förberedande arbete för att stärka insatserna kring små barn så att de senare i livet kan klara skolan med godkända betyg, bland annat att göra spädbarnsverksamheten tillgänglig för samtliga kommuner.

Inom Närvårdssamverkan södra Älvsborg har förberedande arbete gjorts för två verksamheter som södra hälso- och sjukvårdsnämnden tagit initiativ till –Mini-Maria och tidiga insatser för barn med neuropsykiatriska funktionshinder.

Södra hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomiska resultat för 2017 är ett överskott på 4,2 mnkr. Posterna med störst avvikelse mot budget är region- och rikssjukvård (+9,0 mnkr) och folkhälsomedel (+3,6 mnkr), länssjukvård (-8,2 mnkr) och sjukresor (-4,3 mnkr).

1.20 Regionutvecklingsnämnden

Regionutvecklingsnämndens (RUN) åtaganden när det gäller regionfullmäktiges mål/fokusområden 2017 har påbörjats eller är genomförda enligt detaljbudgetens intentioner med ett undantag (3.1.1.3). Eftersom nämndens ansvarsområden oftast handlar om långsiktiga processer där nämnden i hög grad samverkar med andra samhällsaktörer, kan alltså konstateras att planerade initiativ tagits från nämndens sida, men att den totala effekten inte alltid har blivit den önskade eller ens kan avläsas på kortare sikt.

Exempel på detta är den nationella transportinfrastrukturplanen 2018-2035, där staten inte tagit hänsyn till den regionala prioriteringen gällande utbyggd tågtrafik Göteborg-Borås. Ett annat exempel gäller andelen unga som varken arbetar eller studerar. Andelen minskar inte i önskvärd takt trots regionala satsningar. Ett tredje område gäller utsläpp av fossilt CO2 som minskar alltför långsamt i förhållande till givna mål, trots regionalt fokus på exempelvis biogas och gröna näringar. Dessa utmaningar bär nämnden fortsatt med sig in i 2018 och framöver.

Glädjande är att VGR under året uppmärksammats av Sveriges regering för vårt framgångsrika innovationsarbete. Särskilt har man velat studera den systematiska struktur som byggts upp under åren kring science centers, science parks, inkubatorer, innovationssupport och finansiella stödformer.

De program för hållbar utveckling som är kopplade till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin VG2020, har under 2017 fått en bättre samordning och uppföljningsbarhet.

RUN har under året fördjupat sitt arbete kring jämställdheten bland annat genom en kartläggning av länets 49 kommuner för att synliggöra könsfördelningen i beslutsfattande positioner i näringslivet. Särskilda satsningar har gjorts på rådgivningsområdet och i relation till Science Parks. Indikatorer kring jämställdhet och uppmaning till normkritiskt tänkande följer löpande med alla projektbeslut och verksamhetsbidrag.

När det gäller barn och unga har arbetet intensifierats när det gäller att få fler unga att gå ut högstadium och gymnasium genom *Kraftsamling fullföljda studier*.

Integration och flyktingarbete är ett nytt insatsområde för RUN. Flera projekt har initieras kring integrationsfrämjande insatser, bland annat för nyanlända med kompetens inom livsmedel och gröna näringar samt verksamhet vid ”välkomstcenter” för asylsökande i två kommuner i Västra Götaland.

VGR har kommit överens med Sverigeförhandlingen och Göteborgs Stad om den del i förhandlingen som handlar om storstadsåtgärder. Överenskommelsen gäller 7 miljarder i infrastrukturinvesteringar för kollektivtrafikens utveckling i Göteborg varav staten står för 46 procent, och resterande delas mellan Göteborgs stad och VGR. Fortsatt utbyggnad av regionala cykelvägar enligt antagen cykelstrategi har pågått enligt plan. Arbetet för att skapa en gemensam och långsiktigt hållbar bild av Västra Götalands fysiska struktur (bebyggelsestruktur, infrastruktur och kollektivtrafik) har påbörjats.

Programmen som antagits för perioden 2017-2020 inom hållbara transporter, för hållbar energi och bioinnovation samt livsmedel och gröna näringar syftar alla till att minska klimatpåverkan genom att ersätta fossila råvaror och ökad energieffektivitet. Flera av Västra Götalands största punktkällor av CO₂utsläpp, såsom kemi- och petrokemisektorn, har varit i fokus för insatser.

RUN har en god efterlevnad av den regiongemensamma inköspolicyn med 89 % avtalstrohet vilket är en förbättring mot uppföljningen i augusti (82%).

Samtliga internkontrollmoment för 2017 är avrapporterade och analyserade.

Regionutvecklingsnämnden redovisar ett resultat på -9,3 mnkr för perioden januari till december 2017. Jämfört med periodens budget är avvikelserna 0,7 mnkr. Nämnden använder 10 mnkr av det beviljade egna kapitalet till kvarvarande underhållsåtgärder på naturbruksskolorna.

1.21 Naturbruksförvaltningen

Under 2017 har fokuseringen varit att avsluta omställningsarbetet som genomförts under senaste åren.

Ungdomsgymnasiet: Elevantalet är något lägre än budgeterad nivå för 2017, läsårsstarten ht-2017 har dock inneburit något fler elever än budget. Kunskapsresultaten ligger kvar på en hög nivå och är nu långt över de nationella snittet både när det gäller andel som tar en yrkesexamen och deras genomsnittliga betygspoäng. Den totala elevvolymen på de skolor som är kvar är högre jämfört med föregående år.

Yrkehögskolan ligger på en fortsatt hög nivå. Vid inspektionerna får verksamheten mycket goda omdömen och ses i flera avseenden som en förebild. Utbildningar genomförs i hela

länet.

Kunskap och kompetenscentra till stöd för näringsens tillväxt och utveckling:

Verksamheten baseras på regelbundna behovsinventeringar och utifrån dessa initieras, drivs och stöds forskning, försök och öppna testbäddar förutom utbildning och andra näringsstödande aktiviteter. Verksamheten kan nu visa på konkreta insatser som verkligen stödjer de gröna näringarnas tillväxt och utveckling, exempelvis genom utvecklingen av en testbädd för värmebehandlat proteinfoder. Vi har under 2017 avslutat en upphandling av simulatorteknik som kommer startas upp under kvartal 1 2018. Totalt pågår ett 25-tal projekt. Insatser och utbildningar genomförs i hela länet.

Förvaltningens skolkök arbetar intensivt med hållbar livsmedelskonsumtion. För att korta livsmedelskedjorna och använda mera lokalproducerade livsmedel har ett större projekt kring detta inletts vilket resulterat i mer lokalproducerad mat på skolorna samt ett exempel på lokalproducerad potatis till ett av våra stora sjukhus inom regionen.

Ekonomiskt: Naturbruksförvaltningens ekonomi har under 2017 understötts av särskilt beslutade medel från regionstyrelsen och regionutvecklingsnämnden. Utvecklingsinsatserna pågår där förstudier för beslut kommer att presenteras under andra kvartalet 2018. Behoven av avvecklingsmedlen har kunnat minskas tack vare försäljningar i samband med avvecklingsskolor, fler personalavgångar, större svårighet att rekrytera än beräknat på avvecklingsskolorna, effektiva omställningsprocesser samt att effektiviseringar och rationaliseringar har medfört att kostnaderna har blivit lägre än beräknat. Därutöver har förvaltningen fått statsbidrag i högre grad än väntat. Resultatet för 2017 blev med stöd av dessa extra medel +/- 0.

HR: Förvaltningen har fortsatt att prioritera att ha 100 % behöriga lärare och 8 lärare läser vidare för legitimation och ytterligare ett antal har fortsatt för magister, master eller doktorsexamen. Omställningsarbetet följer plan, det finns fortfarande 7 medarbetare kvar som är under omställning som avslutas under första halvåret. Trenden för sjukfrånvaron har fortsatt ned under 2017 och är nu 5,6 % vilket är 1,1 % lägre än föregående år. De senaste två åren har sjukfrånvaron minskat med 2,2 %.

Arbetsmiljön: Hästverksamheten på skolorna har genomgått fördjupade inspektioner av länsstyrelsen och genomförts utan att brister uppmärksammats i djurhållningen.

Under året har försäljningen genomförts av Sparresäter och Nuntorp. Överlämnandet har genomförts på Sparresäter, Nuntorp kommer att ske under kvartal 1 2018. Därmed kan förvaltningen fokusera på att utveckla våra befintliga skolor och lägga fokus på detta framåt.

Utvecklingen avseende antal elevveckor som verksamheten producerat under 2017 visar en ökning på kvarvarande skolor men innebär en minskning totalt sett med avseende på de skolor som avvecklats.

Antal elevveckor	Utfall 2017	Budget 2017	utfall 2016	utfall 2015
Naturbruksprogrammet	17 948	19 056	21 719	24 680
Gymnasiesär NP/NB	2 008	2 092	2 365	2 605
Vuxenutbildningar	7 085	3 880	7 610	4 572
Yrkeshögskolan	8 006	8 344	8 136	7 929
Uppdragsutbildning	1 651	500	2 715	2 159

Antal elevveckor	Utfall 2017	Budget 2017	utfall 2016	utfall 2015
Totalt	36 697	33 872	42 545	41 945

1.22 Turistrådet Västsverige AB

Turistrådet Västsveriges (Turistrådet) verksamhet har bedrivits enligt bestämmelserna om kommunala bolag i kommunallagen.

- Turismen i Västra Götaland omsätter cirka 45 miljarder kronor per år och sysselsätter motsvarande 29 000 helårsverken (HUI Research)
- Ännu finns ingen inkvarteringsstatistik för helåret 2017 att tillgå, men de ackumulerade månadssiffrorna för hotell, stugbyar och vandrarhem under januari-oktober visar på cirka 3 procent fler övernattningar i regionen än under januari-oktober 2016 (källa: SCB/Tillväxtverket).
- Turistrådets strategiska affärutvecklingsarbete har tre prioriterade teman; mat-, natur- och kulturturism.
- Turistrådets prioriterade marknader är följande. Sverige, Norge, Danmark, Tyskland, Frankrike, Storbritannien, USA och Kina. Arbetet på dessa marknader sker i samarbete med Visit Sweden och Göteborg & Co.
- Under 2017 har det nya verktyget Digital närvaro arbetats fram. Med hjälp av detta stöttar Turistrådet besöksnäringens verksamheter i Västsverige att utveckla egna och köpta marknadskanaler i syfte att utveckla affärerna ytterligare och ha en ständigt pågående kommunikation.
- Turistrådet har aktivt bearbetat utländsk media. Pressvärdet på berörda marknader uppgick under 2017 till 236 miljoner SEK.
- 38 utländska researrangörer och incoming-agenter besökte Västsverige på visningsresor under 2017, vilket har resulterat i 32 nya och/eller uppdaterade och bekräftade produkter i arrangörernas program under nästa år. Visningsresorna har genomförts tillsammans med Visit Sweden, Göteborg & Co samt aktörer i regionen.
- Hållbar produktutveckling (HPU) är ett treårigt projekt via Tillväxtverket där Turistrådet tillsammans med Västarvet (projektägare och projektledare) är utvalda tillsammans med sju andra regioner i Sverige. I projektet skall totalt 20 nya produkter/paket tas fram inom natur- och kulturturism.

1.23 Miljönämnden

Miljönämnden har under 2017 arbetat enligt regionfullmäktiges antagna budget för Västra Götalandsregionen (VGR) samt med tillväxt- och utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020 (VG 2020).

VG 2020 sätter ramarna för arbetet med tillväxt och utveckling mellan år 2014 och 2020 och är huvudverktyget för att, i samverkan i Västra Götaland, genomföra den gemensamma visionen om Det goda livet. Genom programmen för hållbar utveckling inom klimat, energi, transporter, livsmedel samt cirkulärt mode hållbara miljöer har miljönämnden arbetat med att bidra till att målen i VG 2020 ska nås. Under 2017 har 44 projektbeslut tagits av

miljönämnden till en total kostnad på cirka 22 miljoner kronor.

Miljönämnden redovisar en ekonomi i balans och ett positivt ekonomiskt resultat om 0,2 miljoner kronor för år 2017.

1.24 Botaniska trädgården

2017 har varit ett spännande år för Botaniska som ett av regionens **fokusområden**. Frågor som varit särskilt relevanta är nya växthus, förbättrad tillgänglighet, natur- och trädgårdsturism, samverkan inom kulturområdet, grön rehabilitering, samt forskningsinfrastruktur.

Botaniska har arbetat mot de **fem långsiktiga inriktningsmål** som beslutades av regionfullmäktige 2016. Genomförda aktiviteter redovisas under Fördjupad rapport till egen styrelse. Exempel på goda resultat är en ny, tillgänglig växtdatabas samt partnerskap i Gothenburg Global Biodiversity Centre, samt ett besökstal på 630 000.

Verksamheten påverkades i stor utsträckning av **fastighetsinvesteringar**. En omfattande ”förprojektering”, som ska ligga till grund för beslut om **nya växthus**, har inletts. Särskilda medel (20 mkr) avsattes för detta i regionens budget för 2017. Ett rumsprogram, en möjlig placering, och en första kostnads kalkyl har tagits fram.

Arbetet med ny **ekonomigård** försenades eftersom bygglov inte gavs. Nu inväntas tillfälligt bygglov.

Arbetet med **dagvattenprojektet** har återupptagits.

En **gångförbindelse mellan Botaniska och Sahlgrenska** diskuteras inom uppdraget från Regionfullmäktige att skapa **ökad tillgänglighet**.

Antat besökare till trädgården låg strax över 630 000. Årets körsbärsfestival slog publikrekord med 16 000 besökare. Botaniska har uppmärksammats i utländsk press och rekommenderas på TripAdvisor som det näst viktigaste att besöka i Göteborg.

Skolverksamheten har haft ett ökat fokus på lärarfortbildning. Ett regelbundet utkommande nyhetsbrev skickas till alla regionens skolor. Den pedagogiska verksamheten mottog ett internationellt pris för sin verksamhet.

Gröna Rehab har haft en något reducerad verksamhet med anledning av ett ekonomiskt underskott. Personalutskottet utsågs till ny uppdragsgivare under året och för 2018 har den ekonomiska ramen höjts.

1.25 Kulturnämnden

Kulturnämnden har under året utvecklat verksamheten såväl på ett nationellt som regionalt och lokalt plan. Den regionala kulturplanen har i och med utgången av 2017 varit i kraft under två år, det vill säga halva planperioden, och uppnådda resultat inrapporterats till Statens kulturråd. Kulturnämnden har efter en djupgående dialog beslutat om nya långsiktiga uppdrag för 2018 - 2020 till såväl egna bolag och förvaltningar som tjugo andra verksamheter med annan huvudman. Dessa utgör tillsammans basen i Västra Götalands infrastruktur och verksamheterna omfattar ca.70 % av kulturnämndens budget. Kulturnämndens styrdokument har uppdaterats och kompletterats så att det nu finns särskilda riktlinjer för samtliga

strategiska områden i kulturstrategin. Koncernavdelning kultur har genom en tjänsteman som representerat Sverige arbetat i en av EU-kommissionens arbetsgrupper som tagit fram en rapport inom området interkulturell dialog; ”*EU-funding for cultural work with refugees*”. Rapporten har presenterats på en spridningskonferens i Stockholm i samverkan med kulturdepartementet. Kulturnämnden har under året agerat allt kraftfullare inom området media och informationskunnighet som bland annat resulterat i ett uppmärksammat seminarium i Almedalen och i planeringen av en Unesco-konferens i Västra Götaland 2019. Kulturnämnden har under året utnyttjat 5,4 mnkr av totalt beviljade 8 mnkr i eget kapital. Ekonomin är i balans med ett eget kapital på 22 mnkr efter årets slut.

1.26 Folkhögskolorna

Samhällsutmaningar som folkhögskolestyrelsen arbetar aktivt med är framförallt:

- Integrationsutmaningen och
- Individer som inte fullgjort sina gymnasie- eller grundskolestudier

Verksamhet

Folkhögskolornas verksamhet fokuserar fortsatt på folkbildning genom folkhögskolekurser. Utvecklingen av ytterligare uppdrag har fortsatt under 2017. Vi ser att stödet till våra deltagare fortsatt behöver utvecklas eftersom antalet deltagare med psykisk ohälsa ökar.

Personal

Förvaltningens personal mår bra även om möjligheten till vidare utveckling finns med ytterligare hälsofrämjande insatser. Sjukfrånvaron fortsätter sjunka och förvaltningen arbetar aktivt i de områden där vi ser behov av förbättringar. Erfarenhetsutbyte och kompetensutvecklingsinsatser tillsammans med nya utmaningar ger medarbetare möjligheter att utvecklas.

Ekonomi

I ingången av 2017 beslutade styrelsen för folkhögskolorna om en underfinansierad budget. Underskottet var -2,7 mnkr. Under våren har dialog mellan ägaren och styrelsen förts där styrelsen ansökte om att få nyttja eget kapital för att täcka kostnader under 2017. Efter justeringar i budget och beslut i fullmäktige landade samtalen i att folkhögskolorna fick tillåtelse att ha ett negativt resultat på -2,7 mnkr för året. Budgeten skrevs om så att personalkostnaderna skrevs ner med 2,7 mnkr.

Resultatet för verksamhetsåret är -3,1 mnkr. Styrelsen för folkhögskolorna har fattat beslut om åtgärder för förbättrat resultat 2017. Genom dessa åtgärder finns en risk för minskad måluppfyllelse främst för deltagare i störst behov av stöd och möjligheten att erbjuda invånare och deltagare kulturupplevelser på folkhögskola.

Bakgrunden till resultatet ligger i lägre intäkter från deltagare, lägre mobilitetsersättning från kulturnämnden och andra regionen/landsting, ökade IS/IT kostnader samt ökade interna kostnader för servisöverenskommelse.

1.27 Kultur i Väst

Kultur i Väst är fortsatt inne i en positiv och stark utvecklingsfas med många dimensioner, såväl verksamhetsinriktade som organisatoriska.

Perioden har präglats av arbetet inför det nya kulturpolitiska uppdraget, arbetet med ett Samverkansavtal och utvecklingsarbetet med uppföljning och analys samt vårt nya varumärkesarbete.

Perioden har också präglats av ett antal utredningar som berört och berör verksamheten samt av arbetet inför flytten till Nya Regionens Hus och övergången till ABW.

Inom ramen för Samverkansplattformen har Kulturnämnden/Koncernavdelning kultur, Västarvet och Kultur i Väst tillsammans arrangerat ett *Kulturting* samt fyra delregionala kulturdialoger. Samverkansplattformen har också under året implementerat en samverkansstruktur kring flera gemensamma ämnesområden.

Några av årets större evenemang som *Kulturting*, *Frame filmfestival*, *MIK-dagen* om media och informationskunnighet, *Scenkonstdagarna* barn och unga samt den regionala bibliotekskonferensen *Bibliotopia* har genomförts under perioden. I maj stod Kultur i Väst värd för *Nationella Musikmötet*. Planeringen inför och genomförandet av den stora barnkulturkonferensen *Prio0till18* i september samt förvaltningens deltagande på *Bokmässan* har varit andra starka inslag under året.

Dessa lyskraftiga evenemang ska dock inte överskugga den omfattande löpande verksamheten för att stödja och utveckla kulturlivet i regionen, inte minst inom kultur för, av och med barn och unga.

Viktiga inslag under perioden har varit att Jennie Wilhelmsson tillträtt som ny enhetschef för enheten Kultur & Upplevelse. I maj markerade Kultur i Väst 10-årsjubileum med en utställning och annat firande. Den enskilt största händelsen under året var *Prio0till18*, den ovan nämnda nationella konferens/festivalen kring kultur för, av och med barn och unga.

Den största utmaningen är fortsatt verksamhetens mångfald avseende verksamhetsområden men också mångfalden perspektiv att förhålla sig till. Mångfalden är en styrka i sig men för stor diversifiering innebär också utmaningar i identitet, tydlighet och fokus, ledning, kommunikation, resurstilldelning och effektivitet.

Metoo-debatten under hösten satte stort avtryck i kulturlivet, så även på Kultur i Väst.

1.28 Västarvet

Västarvets verksamhetsidé är att göra historien synlig och berika vår livsmiljö för människors framtid och en hållbar samhällsutveckling. Vår uppgift är att tillgängliggöra, levandegöra och förvalta, det rika natur- och kulturarvet i regionen. Västarvet driver besöksmålen Forsviks Bruk, Göteborgs Naturhistoriska museum, Lödöse museum, Slöjd & Byggnadsvård, Vitlycke museum i Världsarv Tanum och Vänersborgs museum. Från dessa orter och från Skara, Skövde och Borås utgår vi i vårt regionala arbete. Vårt uppdrag är att verka i regionens 49 kommuner. I Västarvets verksamhet är regionalt ansvar, överblick och kunskap, nätverkande och samverkan utgångspunkter och centrala begrepp.

1.29 GöteborgsOperan AB

- GöteborgsOperan visar ett **positivt resultat för 2017 på 1 mkr** efter avsättning till obeskattade reserver med 1 mkr. Resultatet är till stor del en effekt av hög beläggning vilket bidraget till ett positivt utfall gentemot budget på både biljett-och restaurangintäkter. Beläggning Stora scenen uppgick till 85 % (f å 81 %).
- VD, Ronnie Hallgren, slutade vid halvårsskiftet och **ny VD, Christina Björklund**, tillträde i september.
- **Ny personalchef, Viveka Fonsmark**, tillträde i början av 2018 efter att ha varit tf HR chef sedan april 2017.
- Beslut om **lokal för nytt magasin** fattades under perioden då nuvarande magasin i Göteborgs Hamn sades upp i december 2016. Avtal klart i augusti.
- Enligt de regiongemensamma riktlinjerna för detaljbudgeten 2018 framgår under avsnittet regional utveckling följande: "Frågan om fortsatt arbete kring projektet **GO +** överlämnades av regionstyrelsen till partierna att behandla i budgetberedningen. Regionstyrelsen konstaterar att något beslut eller inriktning om fortsatt arbete inte föreslås i regionfullmäktiges beslut om budget. GöteborgsOperan förutsätts därför inte fortsätta med projektet under kommande år." Detta beslut innebar att de balanserade kostnaderna för GO +, 9 mkr, kostnadsfördes. Motsvarande bidrag erhöles från ägaren.
- Under hösten fick GöteborgsOperan ett **nytt uppdrag** från Kulturnämnden för åren 2018-2020. I detta uppdrag angavs att ledningen ska ta fram en **strategisk framtidsplan** samt att produktionskapaciteten i verksamheten ska tillvaratas fullt ut i ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv.
- Rörelsen **#metoo** har präglat senare delen av 2017 och satt tydliga avtryck. Eftersom detta var och är en viktig fråga som berör alla anställda har VD tillsammans med de två konstnärliga ledarna vid två tillfällen i november samlat hela personalen för att informera om hur GöteborgsOperan kommer att arbeta mot trakasserier och kränkningar. Alla anställda uppmanades att prioritera att närvara. GöteborgsOperan har även tidigare år arbetat aktivt för att förhindra trakasserier och kränkningar. Organisationen har särskilda ombud som arbetar ute i verksamheten för att fånga upp sexuella trakasserier, en engagerad personal och klara rutiner. Under december 2017 skickades en partsgemensam enkät ut till samtliga anställda angående sexuella trakasserier ut från Svensk Scenkonst och fackförbunden (TF, Symf). En egen enkät från GöteborgsOperan kommer ut i början av februari 2018 som en fördjupning av arbetet.
- I september genomfördes en **medarbetarenkät** vars resultat kommer att jobbas vidare med under 2018.
- Vårt **miljöarbete** fortsätter med samma höga ambitionsnivå och resultat som tidigare år.

1.30 Göteborgs Symfoniker AB

Vår vision är:

Göteborgs Symfoniker berör och engagerar. Vi är en av de främsta symfoniorkestrarna i

världen.

Verksamheten har följande målformuleringar från Kulturnämnden för perioden 2015-2017:

- Göteborgs Symfoniker är en orkester med internationell lyskraft i ett attraktivt konserthus för en bred publik.
- Göteborgs Symfoniker har ett väl utvecklat samarbete med civilsamhället om utbildningsinsatser för barn och unga för att odla framtidens musiker och publik.
- Göteborgs Symfoniker har ett väl utvecklat samarbete med det fria kulturlivet som gör konserthuset till en öppen arena för ett rikt och varierat musikliv.

Våra framgångsfaktorer är högsta konstnärliga kvalitet, publikfokus, en ledande barn- och ungdomsverksamhet samt finansiell och organisatorisk styrka. I rapporten som följer presenteras en del av de aktiviteter som genomförts under 2017. Vi anser att det är aktiviteter som leder till måluppfyllnad och som för oss mot vår vision.

1.31 Film i Väst AB

Film i Väst har under sin 25-åriga verksamhet positionerat sig som en av Europas mest betydelsefulla filmregioner och den nationellt viktigaste samarbetsparten för svenska film- och tv-bolag. Västra Götalandsregionen uppfattas alltså som den mest betydelsefulla regionen för film och rörlig bild.

Film i Väst har under verksamhetsåret gjort ett av sina starkaste konstnärliga år hittills. Särskilt bör framhållas den historiska vinsten av en Guldpalm, Palme d'Or, på världens ojämförligt viktigaste och mest prestigefulla filmfestival, Cannes Film Festival. En historisk händelse inom svensk film och en prestigevinst för Västra Götalandsregionen och Film i Väst i arbetet med att skapa internationell lyskraft.

Verksamheten står inför stora utmaningar i en bransch som är under stor förändring och omdaning. Detta kan sammanfattas i följande punkter:

- Ökad konkurrens - Upprätthållande av produktionsvolym. Den ökade konkurrensen nationellt och internationellt samt den strukturella förändringen av villkor i branschen som försvårar finansieringen av filmproduktioner innebär en ökad utmaning att upprätthålla produktionsvolymen. För att säkra en hög produktionsvolym till Västra Götaland har bolaget beslutat att investera i utvecklingen av samt öka investeringen i enskilda projekt.
- Digitaliseringen – filmernas distribution. Förutsättningarna för distribution och visning har förändrats i grunden som en direkt följd av den pågående digitaliseringen. Film i Väst och den producerande delen av filmbranschen kommer att behöva driva ett kraftfullt förstärkt förnyelsearbete kring frågorna om distribution och visning under de kommande åren.
- Den generella kompetensen att arbeta i en starkt föränderlig filmvärld måste stärkas. Det ställs nya och större krav på organisationens förmåga att välja rätt projekt att samproducera. Genom ökad satsning på omvärldsanalys och strategisk utveckling kan vi, så långt det går, säkerställa att vi väljer rätt produktioner att investera i för att uppfylla våra mål och uppdrag.

1.32 Regionteater Väst AB

Föreställningar & Samverkan

Regionteater Väst (RTV) har under året producerat 6 nya dans- och teaterföreställningar, repriserat 5 och genomfört omfattande turnéer i Västra Götaland samt gästspel nationellt. Många gästspel har tagits emot på de egna scenerna i Uddevalla och Borås. Den konstnärliga utvecklingen och publikens deltagande är centrum i vår verksamhet tillsammans med engagemanget i samhällsfrågor och barns villkor och livssituation. *Den avvikande meningen* (från 2015) hade äran att spela på Scenkonstbiennalen i Norrköping i maj. Tillsammans med Bohuslän Big Band genomförde vi samproduktionen *Antarktis*. Regionteater Väst fungerar som kunskaps- och resurscentrum och samverkar med ett stort antal fria aktörer, institutioner och kommuner.

Scenkonst för alla barn & unga

2017 har vi mött nästan 37 000 personer (44 000 år 2016) genom föreställningar och andra aktiviteter, varav ca 28 000 (28 000 år 2016) är barn och unga.

Avtal om scenkonst i kommuner, där kommuner som tecknar avtal med Regionteater Väst garanterar alla barn i grundskolan minst ett scenkonstbesök per elev och år, fungerar väl för både kommunerna och RTV. Strukturerna för att ta emot scenkonst på turné i skolorna i regionen stärks.

Ekonomi i balans

Ekonomi är i balans. Regionteater Väst visar ett överskott 2017 på 762 tkr kronor som läggs till det balanserade resultatet.

1.33 Kollektivtrafiknämnden

Kollektivtrafiken utvecklas i huvudsak i enlighet med Trafikförsörjningsprogrammets mål. Byte av mätmetoder både nationellt och regionalt gör jämförelser med föregående år osäker, men riktningen är positiv.

Marknadsandelen för kollektivtrafiken är enligt den nationella kollektivtrafikbarometern knappt 33 procent, och innebär en positiv utveckling (29 % 2016). Allt fler resor görs med kollektivtrafiken i Västra Götaland. Resandet ökar med 7 procent 2017. Den reella ökningen bedöms vara omkring 3-4 procent. Nytt och säkrare kundräkningssystem bedöms påverka det högre utfallet. Kollektivtrafikens miljöpåverkan har minskat ytterligare. 94 procent (prognos, reell data finns i februari) av trafiken drivs med förnybart bränsle och koldioxidutsläppen minskar successivt. Med utgångspunkt i kollektivtrafiknämndens uppdrag har Västtrafik intensifierat arbetet med funktionshinderanpassning av hållplatser, ett arbete där kommunerna också har en stor del i ansvaret som väghållare.

Processen med de långsiktiga infrastrukturinvesteringsplanerna för 2018-2029, samt Sverigeförhandlingen om höghastighetsjärnväg och storstadsåtgärder, har till stor del präglat årets arbete. Ett avtal har skrivits mellan Sverigeförhandlingen, Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen som omfattar sju miljarder i viktiga infrastrukturinvesteringar för kollektivtrafikens möjlighet att utvecklas utveckling. Investeringarna utgår från kollektivtrafiknämndens förslag till målbild för stornätet i Göteborg-Mölndal-Partille.

Det strategiska utvecklingsarbetet som kollektivtrafiknämnden driver, har under 2017 framförallt rört förslag om nytt och enklare zonsystem för biljettpriserna, utredning om möjliga framtida tågstopp, utredningar kopplat till klimatmålen, samt utveckling av systematiskt arbetssätt kopplat till mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna.

Det ekonomiska resultatet för kollektivtrafiknämnden är ett överskott på 2,8 mnkr.

1.34 Västtrafik AB

Västtrafik fortsätter arbetet med fokus på kunden. Genom affärsplanens prioriterade områden arbetar Västtrafik tillsammans med partners för att långsiktigt kunna uppfylla det kundlöfte som beslutats. Det är även en viktig del att ge dem som dagligen möter kunderna verktyg och förutsättningar för det goda kundmötet.

Under perioden januari - december 2017 har resorna ökat med 6 % jämfört med samma period föregående år. Antalet resor (exklusive resor i färdtjänst och sjukresor) är cirka 320 miljoner varav cirka 8 miljoner resor är hänförliga till metodförändringar bland annat successiva införande av automatiskt kundräkningssystem i trafiken. Resandeutvecklingen är för närvarande i nivå med de mål Västtrafik har att arbeta efter.

Västtrafik redovisar ett resultat före driftsbidrag för perioden januari - december 2017 motsvarande -4 299 mnkr, vilket är i linje med budget. Verksamheten avvek i slutet av året positivt med +8 mnkr. Tidigare helårsprognos har visat på en negativ avvikelse och därför vidtogs ett antal åtgärder före sommarperioden. Utifrån åtgärderna samt någon förbättrat utfall än förväntat slutade helåret på ett utfall i linje med budget.

1.35 Västfastigheter (Fastighetsnämnden)

Verksamheten har präglats av hög investeringstakt under hela året. Det har varit en ansträngande arbetsbelastning för hela verksamheten. Utfallet för årets investeringar uppgår till 2 187 mnkr vilket är den högsta nivån hittills i Västfastigheters historia. Årets utfall har ökat med 35 procent jämfört med 2016 vilket motsvarar en ökning på 572 mnkr.

Östra sjukhuset är i en stor omvandling. Idag planerar Västfastigheter tillsammans med SU för ett sjukhus som blir dubbelt så stort till ytan som dagens sjukhus. Detta för att möta verksamhetens framtida behov på Östra tomten och SU:s beslut att samla barn och kvinnosjukvården på Östra sjukhuset. Detaljprojektering och produktion av tillbyggnad av nya barnsjukhuset pågår och beräknas vara klart 2021. På grund av sjukhusets kommande storlek och behov av robusthet uppstår stora investeringsbehov i teknisk infrastruktur och försörjning.

Västfastigheter har fått Västra Götalandsregionens miljöstipendium 2017. Ett bra samarbete

med sjukvården, ett tydligt uttalat mål och personer som brinner för uppgiften är några av framgångsfaktorerna bakom prestationen, som ledde till att tre medarbetare på Västfastigheter fick ta emot årets miljöstipendium i VGR.

Västfastigheters omfattande arbete med att åtgärda fuktproblemen i golven vid Nya vårdbyggnaden på Sahlgrenska sjukhuset är klart. Den juridiska processen om ansvarsfrågan pågår där VGR har lämnat in en stämningsansökan till Göteborgs tingsrätt för att driva in Västfastigheters fordran. Muntliga överläggningar mellan parterna beräknas starta under kvartal 1 2018 och huvudförhandlingar beräknas starta under 2019.

Det pågår också en tvist avseende entreprenaden på Rågården. Muntliga överläggningar är inledd och den juridiska processen är inplanerad att fortsätta i tingsrätten med start i januari 2018 och bedömningen är att ett rättsligt avslut i tingsrätten först kan ske under våren 2019.

Västfastigheter redovisar per 2017-12-31 ett resultat om 89 mnkr.

- Investeringarna uppgår till 2 187 mnkr.
- Driftkostnad exklusive media uppgår till 199 kr/ m2.
- Energianvändning uppgår till 179 kWh/m2.
- Sjukfrånvaron är 4,6 procent och har ökat med 0,9 procent jämfört med motsvarande period 2016.

1.36 Hälsan och Stressmedicin

Förvaltningen Hälsan och Stressmedicin (HoS) uppdrag är att bedriva företagshälsovård för Västra Götalandsregionens förvaltningar och bolag samt bedriva forskning och kunskapspridning för att motverka ogynnsam stress och stressrelaterade ohälsa. För detta arbete svarar förvaltningens två verksamheter Hälsan & Arbetslivet, som är Västra Götalandsregionens interna företagshälsovård och Institutet för Stressmedicin som är en FoU-verksamhet.

Dessa båda benämns som H&A respektive ISM fortsättningsvis i detta dokument och regionen som VGR. Ambitionen är att förvaltningen skall vara ett kunskapscentrum och naturlig samarbetspartner till VGR:s förvaltningar och bolag samt övriga intressenter.

Förvaltningen har i stort sett följt budgeten för året.

ISM har förutom sin forskning lagt mycket tid på medarbetarenkäten som släpps i september. Det är första gången ISM är involverad i VGR´s medarbetarenkät och därför har det varit tidskrävande att säkerställa kvalitén. Man har även lagt ner mycket tid på att arbeta med de så kallade "15-miljonerna", för att uppsöka förvaltningar/enheter som är särskilt utsatta avseende sjukfrånvaro och arbetsmiljöproblem.

H&A har jobbat internt med "Hälsans nya perspektiv", en förflyttning av fokus från individ till arbetsplats och organisation. Detta för att på ett ännu bättre sätt kunna hjälpa VGR´s organisationer att förbättra deras arbetsmiljö så att sjukfrånvaron sjunker och prestationerna ökar. Göteborgsenheten har dessutom lagt mycket tid på att förbereda sin delning och flytt till två nya lokaler, vilket har skett under Q4.

1.37 Regionservice (Servicenämnden)

Inledning

Det har varit ett riktigt bra år, främst beroende på att vi nu börjar se effekter av det som har varit prioriterat. Servicenämnden har prioriterat åtgärder som syftar till att förbättra arbetsmiljön och kundnöjdheten, båda dessa områden har vi arbetat intensivt med och vi ser nu en mätbar förbättring som är viktig för det fortsatta arbetet.

Under hösten 2017 så lanserade förvaltningen en egen serviceutbildning. Det är en intern utbildning för alla medarbetare och där vi främst arbetar med vår interna kultur. Vi får oerhört bra respons från alla som gått utbildningen och många bra förbättringsförslag kommer till oss då dialogen inom förvaltningen ökar.

Den så kallade styrmodellen och servicesamverkan som infördes 2015 är nu till fullo införd, vilket innebär att vi gemensamt inom regionen kan följa upp och utveckla tjänster för att största möjliga nytta skall skapas för våra kunder. Målet är att Regionservice regionala prislista skall resultera i en ekonomi som är helt i balans, eventuella överskott skall återbetalas till kunderna vilket har skett med 30 Mnkr under 2017 i full transparens.

Nedan finner ni mer detaljerad information om vad vi har och kommer att arbeta med framåt.

Verksamhet

- Arbete har bedrivits tillsammans med vårdförvaltningarna med uppgifts- och kompetensväxling gällande arbetsuppgifter som utförs av vårdpersonal och servicepersonal.
- Införandet av riktlinje för städskvalitet i Västra Götalandsregionens vårdlokaler är slutfört.
- Regionservice har medverkat med expertkompetens i projekt gällande service- och försörjningslösningar i samband med om- och nybyggnationer.

HR

- Under 2017 har sjukfrånvaron minskat jämfört med föregående år och är nu 7,88 procent. Regionservice dedikerade arbete med den långa sjukfrånvaron fortsatte under 2017 och har gett goda resultat. Sjukfrånvaron har minskat inom samtliga yrkesgrupper och åldrar 2017.
- Antalet nettoårsarbetare har ökat med 120 stycken 2017 jämfört med föregående år. Detta beror till stor del på utökade uppdrag mot vården med bland annat vårdnära service, materialförsörjning och patienttransporter. Det är yrkesgruppen kök, städ, tvätt som står för störst ökning med 85 nettoårsarbetare 2017 jämfört med föregående år.
- Serviceutbildning för samtliga medarbetare har startat igång under året. Utbildningen ger kompetenshöjning för alla våra medarbetare inom service och återkoppling samt ökad kunskap om möjligheter till utveckling och kännedom om våra yrken.

Ekonomi

Regionservice resultat för 2017 är 0,1 mnkr. I resultatet ingår återbetalningar av:

- Överskott på 30 mnkr som är kopplat till flera olika tjänster inom Regionservice.

- Område Läkemedelsnära produkter har betalat tillbaka ett överskott på cirka 6 mnkr för stomi- och diabetesartiklar, samt 2,3 mnkr till nämnderna för inkontinensartiklar.
- En återbetalning har även gjorts för patientfaktureringen på 4,2 mnkr

Hjälpmiddelscentralens resultat för 2017 blev 2,8 mnkr. En återbetalning på 20,7 mnkr har genomförts till kunderna inom ramen för samarbetsavtalet

1.38 Kommittén för mänskliga rättigheter

En väsentlig grund för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR är handlingsplanen för mänskliga rättigheter med namnet "För varje människa". Planen trädde i kraft 2017. Elva förvaltningar har hittills utsett samordnare för mänskliga rättigheter.

Kommittén arbetar på fler sätt med regionfullmäktiges mål om att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska och patientens ställning inom hälso- och sjukvården ska stärkas. Viktigast under året har varit:

- Beslut om fördelning av organisationsbidrag till föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och patientföreningar utifrån nya riktlinjer.
- Beslut om fördelning av verksamhetsbidrag till föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers, barns rättigheter och paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet utifrån nya riktlinjer.
- Dialogmöten med kommitténs fem samråd, samrådet för funktionshinderfrågor, jämställdhet- och hbtq-frågor, nationella minoriteter, ålder och mänskliga rättigheter.
- Beslut om medel till studie om kunskap bland vårdpersonal samt sjuksköterske- och läkarstudenter kring rätten till vård för tillståndslösa och asylsökande.
- Uppföljning av hur VGR lever upp till synpunkterna från FN:s konventionskommittéer.
- Utvecklat arbetet med människorättsbaserat arbetssätt inom VGR samt spridit erfarenheter bl.a. genom konferensen "Mänskliga rättigheter – vackra ord och verkstad" med deltagare primärt från VGR.
- Anställning av 14 långtidsarbetslösa unga på avdelning mänskliga rättigheter som inventerare av fysisk tillgänglighet.
- Inventeringar av den fysiska tillgängligheten i VGR:s lokaler och i de verksamheter VGR finansierar och har avtal med följer plan. Inventering och rapportering av så kallade enkelt avhjälpna hinder i samtliga egenägda lokaler (t.ex. 17 sjukhus och fem folkhögskolor) till Fastighetsnämnden för åtgärd är klar.

Årsresultat för kommittén för mänskliga rättigheter är ett överskott på 4,5 mnkr.

1.39 Folkhälsokommittén

Folkhälsokommittén har enligt reglementet ett strategiskt och samordnande ansvar för Västra Götalandsregionens arbete med folkhälsa inom den egna verksamheten, men också en viktig roll i att stärka det långsiktiga folkhälsoarbetet i Västra Götaland. Förbättrad folkhälsa är en viktig strategisk framtidsfråga och en framgångsfaktor för hela regionen.

Folkhälsokommittén har under 2017 framför allt arbetat med det av regionfullmäktige

prioriterade målet *Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska* med stöd i *Samling för social hållbarhet – åtgärder för jämlik hälsa i Västra Götaland* och med huvudfokus på *Fullföljda studier*.

I januari 2017 antog regionfullmäktige *Handlingsplan fullföljda studier 2017-2020*. Folkhälsokommittén gavs i uppdrag att samordna det övergripande arbetet för fullföljda studier och årligen återrapportera uppdraget. Folkhälsokommittén har under hösten överlämnat en första uppföljningsrapport inklusive förslag på rekommendationer till regionstyrelsen. Ett omfattande förankrings- och informationsarbete har genomförts såväl internt inom VGR som till samarbetsparter i Västra Götaland, nationellt och internationellt.

Folkhälsokommittén har beviljat medel genom tre former av ekonomiskt stöd; organisationsbidrag, verksamhetsbidrag samt projektstöd. Årets folkhälsopris gick till Hushållningssällskapet Väst för utvecklandet av apparna *Matglad* och *Matglad - helt enkelt*.

Ett aktivt nationellt och internationellt arbete har bedrivits bland annat via WHO-nätverket *Regions for Health* och det nationella *Healthy Cities*-nätverket. VGR har under året getts möjlighet att bidra med kunskap och erfarenheter till den nationella *Kommissionen för jämlik hälsa*.

Utöver verkställande av folkhälsokommitténs *Mål och inriktning* har avdelning folkhälsa, vars personalkostnader bekostas inom folkhälsokommitténs budget, gett tjänstepersonstöd till VGR:s fem hälso- och sjukvårdsnämnder samt regional utvecklingsnämnd (SIM).

Folkhälsokommittén visar ett positivt resultat på 3,2 mnkr för verksamhetsåret 2017.

1.40 Sahlgrenska I.C.

Sahlgrenska I.C.:s resultat för 2017 uppgår till 672 tkr (597).

Trots detta har det varit ett år präglat av svårigheten att driva strategiska utvecklingsfrågor tillsammans med bolagets samarbetspartners. Flera av tjänsterna i bolagets utbud har erbjudits i många år. Under 2017 har det blivit tydligt att rutiner, riktlinjer och arbetssätt behöver ses över.

För att öka omsättningen behöver det internationella erbjudandet bli bredare och nya tjänster behöver ges utrymme att ta form. Sahlgrenska I.C. upplever att bolagets samarbetspartners delar den bilden och har viljan att göra den resan tillsammans under kommande år.

Bolagets Årsredovisning finns som bilaga.

1.41 Patientnämnderna

Viktigaste händelserna under perioden

- I maj 2017 beslutade riksdagen om en ny lag för patientnämndsverksamhet som gäller från 1 januari 2018. Lag (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso-och sjukvården.
- Staten kompenserar landstingens patientnämndsverksamhet för att genomföra lagens intentioner och för Västra Götalandsregionen är det ramhöjande bidraget 3,3 mnkr från 2018.
- Lagen innebär förändringar som analyserats och tolkats för att implementeras i

verksamheten, såsom utvecklingsarbete, analysarbete, rekryteringsbehov och omställning inom kansliet. Utbildningsinsatser har genomförts hösten 2017 för både tjänstemän och förtroendevalda och har bidragit till samsyn på lagen och dess innehåll. Informationsinsatser pågår.

Regionfullmäktiges prioriterade mål och övriga uppföljningsområden

- Patientnämnderna ska informera om sin verksamhet. Aktiviteter har genomförts av nämnderna utifrån dess antagna handlingsplaner för information 2017. Nämnas kan presskonferens, pensionärsråd, handikappråd, seniormässor, brukar- och intresseorganisationer.
- Rätten till stödperson vid tvångsvård ska stärkas genom informationsinsatser till identifierade målgrupper och verksamheter i syfte att få in fler anmälningar. Trots frekventa informationsaktiviteter har inte målet uppnåtts, 90 anmälningar om stödperson inkom vilket var 10 färre än budgeterat.
- Från 1 mars förändrades arbetssättet med ärendefördelning av inkomna patientklagomål. Syftet var att utjämna arbetsbelastning samt ett effektivare nyttjande av personalresurser. Arbetssättet innebär att alla utredare handlägger ärenden inom hela regionen. En positiv effekt för patienter/ anmälare är att inte behöva använda sig av knappval för att komma i kontakt med myndigheten på telefon.

Personal

- Kansliet har reviderat en handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbetsgruppen har involverats i inventering av riskområden och föreslagit åtgärder gällande organisatoriska, tekniska, fysiska och sociala faktorer. Handlingsplaner finns upprättade och kommer att följas upp. Arbete pågår med uppföljning av 2017 års medarbetarenkät.
- Planeringen kring nya regionens hus i Skövde respektive Göteborg är i genomförandefas. Inom kansliet pågår arbete med omställning till nya arbetssätt och miljöer.
- Inom kansliet har nya lokaler tagits i bruk i väntan på regionens hus i Göteborg 2019, detta för att möjliggöra nyanställningar i och med ny lag och resursförstärkningar. Dessa har iordningsställts på ett sätt så personal kan pröva att arbeta utifrån de nya principerna som kommer att gälla från sommaren 2019.
- Den totala sjukfrånvaron vid patientnämndernas kansli har ökat med 1,2 procent i förhållande till föregående år, från 5,6 till 6,8 procent.
- Personalvolymen har ökat med två medarbetare från föregående år, detta på grund av önskvärd resursförstärkning och rekrytering.

Ekonomi

- Patientnämndernas budgetomslutning 2017 är 22,5 mnkr, varav 21 mnkr är regionbidrag samt 1,5 mnkr intäkter. Kostnaderna för verksamhetsåret var 20,5 mnkr.
- Patientnämndernas resultat för 2016 är plus 1,965 mnkr. Det positiva utfallet kan

härledas till personalkostnader gällande utredarfunktion, stödpersoner samt förtroendevalda, i nämnd ordning.

Fördjupad rapport till nämnderna

- Patientnämnderna skall bidra till ökad kvalitet och hög patientsäkerhet genom systematisk återföring. Detta sker nämndspecifikt utifrån återföringsplaner, 78 procent måluppfyllelse i snitt respektive 82 procent måluppfyllelse nämndgemensamt. Tjänstemännen har kansligemensamt uppnått 80 procent måluppfyllelse enligt plan, samt något lägre resultat utifrån områdesspecifik återföring.
- Antalet patientärenden minskade 2017 med 383 ärenden, 4847 jämfört med 5229 år 2016. Minskningen är 7 procent i förhållande till föregående år. Årsprognosen från augustirapporten var 4 800 ärenden och stämmer väl med årsresultat.
- Av inkomna ärenden berörde 60 procent en kvinna och 39,5 procent en man, 0,5 procent okänt kön.
- Årsresultat av inkomna klagomålsärenden visar stor variation, från 27 procent minskning för östra patientnämnden till 19 procent ökning för västra patientnämnden.
- Huvudproblemområde vårdansvar, har ökat med 14 procent. Problemområde kommunikation respektive administrativ hantering, har oförändrat resultat, de övriga sex av nio kategoriserade huvudproblemområden, visar en minskning.
- Vårdgivare där minskning framkommer är bland annat sjukhusgrupp, en minskning med 7 procent respektive primärvård en minskning med 4 procent.
- Faktorer som kan ha påverkat trenden med minskade ärenden till patientnämnderna är:
  1. Vårdgivarna har informerat patientnämnderna om att de arbetar mer aktivt och målmedvetet med att fånga upp patienters klagomål och synpunkter på vården. Detta bekräftas även utifrån vårdens egen statistik gällande patientklagomål.
  2. Samhällsutvecklingen, tillkommande lagstiftning och kunskapsspridning gällande synen på patienten som resurs i vårdgivarnas förbättrings- och patientsäkerhetsarbete, är faktorer vi antar påverkat patienters benägenhet att klaga via patientnämnden.
  3. Patientnämnderna tror att nämndernas medvetna, systematiska och återkommande rapportering av iakttagelser, både i enskilda utredningar och generellt, har bidragit till att vissa kvalitets- och systembrister samt säkerhetsrisker åtgärdats och även påverkat politiska ställningstagande.

1.42 Revisorskollegiet